

Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru - Datganiad o Gyfrifon 2014-15

TABL CYNNWYS

RHIF TUD.

Rhagair Esboniadol ac Adolygiad o Wariant	1-6
Datganiad o Gyfrifoldebau / Tystysgrif y Trysorydd	7
Adroddiad yr Archwiliad	8-9
Datganiadau Craidd	
Datganiad ar y Symudiad mewn Cronfeydd	10
Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant	11
Y Fantolen	12
Datganiad Llif Arian	13
Nodiadau i'r Datganiadau Ariannol	
Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu	14-21
Nodyn 1 - Crebwyll wrth ddilyn Polisïau Cyfrifyddu	22
Nodyn 2 - Tybiannau a wneir am y Dyfodol a Ffynonellau Pwysig Eraill o Ansicrwydd wrth Amcangyfrif	22
Nodyn 3 - Eitemau Pwysig o Incwm a Gwariant	23
Nodyn 4 - Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen	23
Nodyn 5 - Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Chyllido dan Reoliadau	23-25
Nodyn 6 - Trosglwyddiad i ac o'r Cronfeydd a Glustnodwyd	26
Nodyn 7 - Gwariant ac Incwm Gweithredu Eraill	26
Nodyn 8 - Incwm a Buddsoddi Ariannu a Buddsoddi	26
Nodyn 9 - Trethiant ac Incwm Grant Amhenodol	26
Nodyn 10 - Eiddo, Peiriannau, Offer ac Asedau Anniriaethol	27-28
Nodyn 11 - Addasiadau Ariannol	29-30
Nodyn 12 - Gwerth Teg o Asedau ac Ymrwymadau ar Gost wedi ei Amorteiddio	31
Nodyn 13 - Rhestrau stoc	31
Nodyn 14 - Dyledwyr	32
Nodyn 15 - Arian Parod a Chyferwerth ag Arian Parod	32
Nodyn 16 - Credydwyr	32
Nodyn 17 - Darpariaethau	32-33
Nodyn 18 - Cronfeydd Defnyddadwy	33-34
Nodyn 19 - Cronfeydd Andefnyddadwy	34-38
Nodiadau 20 i 22-Datganiad Llif Arian—Gweithgarwch Gweithredu, Buddsoddi ac Ariannu	39-40
Nodyn 23 - Symiau a Adroddwyd ar gyfer Dyrannu Adnoddau	40-42
Nodyn 24 - Gweithrediadau Masnachu	42
Nodyn 25 - Lwfansau Aelodau	43
Nodyn 26 - Taliadau i Swyddogion	43-44
Nodyn 27 - Ffioedd Archwilio	44
Nodyn 28 - Grantiau	45
Nodyn 29 - Partïon Cysylltiedig	45-46
Nodyn 30 - Gwariant Cyfalaf ac Ariannu	46-47
Nodyn 31 - Lesoedd	47
Nodyn 32 - Buddion Terfynu	48
Nodyn 33 - Trafodion yn ymwneud â Buddion Ôl-gyflogi	48-53
Nodyn 34 - Natur a Maint y Risg sy'n deillio o Offerynnau Ariannol	53-54
Nodyn 35 - Ymrwymadau wrth gefn	54
Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân	55-56
Datganiad Llywodraethu Blyneddol (Atodiad)	1-14

RHAGAIR ESBONIADOL

1. Mae'r cyfarwyddyd gweithredol ar gyfer y Gwasanaethau Tân ac Achub yng Nghymru i'w gael yn y Fframwaith Cenedlaethol a luniwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae'r Fframwaith Cenedlaethol yn ceisio ehangu rôl y Gwasanaethau Tân ac Achub o safbwynt atal, addysgu ac ymwneud â'r cymunedau y maent yn eu gwasanaethu, gan sicrhau'r un pryd nad amherir ar eu gallu i ymladd tanau. Ar adeg o heriau ariannol eithriadol, mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi ymrwymo i barhau i ddarparu gwasanaethau ataliol rhagorol, gwasanaethau gorfodi diogelwch tân, ac ymateb brys i amrywiaeth o ddigwyddiadau, gan gynnwys tân, llifogydd a damweiniau traffig ar y ffordd.

Mae Gwasanaethau Tân ac Achub Gogledd Cymru yn paratoi cynlluniau gweithredu blynyddol er mwyn lleihau'r risgiau a gwella gwasanaethau, gyda phwyslais cynyddol ar atal ac addysgu. Mae'r Awdurdod yn parhau â'i ymrwymiad i chwarae ei ran yn creu cymunedau cryfach a diogelach, ond hefyd yn cydnabod y bydd y sefyllfa ariannol ar gyfer y dyfodol yn golygu bod y gallu i gynnal gwasanaethau yn gofyn am lawer o hyblygrwydd a dyfeisgarwch.

Mae'r Awdurdod yn gweithio mewn partneriaeth â gwasanaethau brys eraill, er enghraifft rheolir y portffolio eiddo gan Adran Rheoli Cyfleusterau ar y cyd â Heddlu Gogledd Cymru, ac mae Ystafell Reoli'r Gwasanaeth Tân mewn adeilad sy'n cael ei rannu gyda'r Heddlu yn Llanelwy. Mae'r Awdurdod hefyd yn cymryd rhan mewn nifer o brosiectau eraill sy'n adlewyrchu amcanion y Fframwaith Cenedlaethol, er enghraifft Cymdeithas y Diffoddwyr Tân Ifanc sy'n cael ei rhedeg gan ddiffoddwyr tân pan nad ydynt ar ddyletswydd, gyda changhennau ledled y Gogledd; prosiect y Ffenics sydd wedi bod yn llwyddiannus iawn gyda phobl ifanc yn yr ardal; ac Addysg Diogelwch ar y Ffordd mewn partneriaeth â Heddlu Gogledd Cymru a Gwasanaeth Ambiwlans Cymru trwy nifer o ddigwyddiadau Effeithiau Angheuol trwy'r Gogledd.

Mae Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod yn gyhoeddiad sy'n ofynnol dan y gyfraith; a'i ddiben yn bennaf yw darparu gwybodaeth glir ynghylch sefyllfa ariannol a pherfformiad ariannol Awdurdod Tân Gogledd Cymru am y flwyddyn ariannol 2014-15.

- 2(a). Dyma'r datganiadau, a'u dibenion:-

(i) **Datganiad o gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon**

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiad yn y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd a ddelir gan yr awdurdod, wedi eu dadansoddi yn 'gronfeydd defnyddadwy' (h.y. y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu i leihau cyfraniadau gan yr Awdurdodau Cyfansoddol) a chronfeydd eraill wrth gefn. Mae'r Gwarged neu'r (Diffyg) ar y llinell Darpariaeth Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r awdurdod, a dangosir rhagor o fanylion yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n rhaid eu codi ar Falans y Gronfa Gyffredinol a ariennir gan gyfraniadau gan y chwe Awdurdod Cyfansoddol. Mae'r Cynnydd / Gostyngiad Net cyn y llinell Trosglwyddiadau i'r Cronfeydd a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau a wnaed gan yr Awdurdod yn ôl disgrisiwn i neu o'r cronfeydd a glustnodwyd.

(ii) **Y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant (CCIG)**

Mae'r datganiad hwn yn dangos y gost cyfrifyddu yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol â'r arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm i'w ariannu gan gyfraniadau. Mae gwariant yr Awdurdod yn cael ei ariannu gan gyfraniadau gan y chwe Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru yn unol â'r rheoliadau; gallai hyn fod yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Dangosir sefyllfa'r cyfraniad yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd.

(iii) **Datganiad ar y Sefyllfa Ariannol (Y Fantolen)**

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth yr asedau a'r ymrwymadau a gydnabyddir gan yr Awdurdod fel yr oeddent ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai ymrwymadau) yn cael eu cyfateb gan y cronfeydd wrth gefn sydd gan yr awdurdod. Adroddir ynghylch y cronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Mae'r categori cyntaf yn gronfeydd y gellir eu defnyddio, h.y. y cronfeydd y gallai'r Awdurdod eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn ddibynnol ar yr angen i gadw lefel ddarbodus o gronfeydd wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (e.e. y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf na ellir ei defnyddio ond i ariannu gwariant cyfalaf neu ad-dalu dyled). Yr ail gategori o gronfeydd yw'r rhai nad yw'r Awdurdod yn gallu eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn yn cynnwys cronfeydd wrth gefn sy'n dal enillion a colledion heb eu gwireddu (e.e. y Gronfa Ailwerthuso), lle na fyddai symiau ond yn dod ar gael i ddarparu gwasanaethau petai'r asedau'n cael eu gwerthu; a chronfeydd sy'n dal gwahaniaethau o ran amseru a ddangosir yn y llinell Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd, sef 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu dan y rheoliadau'.

(iv) **Datganiad Llif Arian**

Mae'r Datganiad Llif Arian yn dangos y newidiadau yn arian a chyfwerth ag arian yr awdurdod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r awdurdod yn creu ac yn defnyddio arian a chyfwerth ag arian trwy gategoreiddio llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi ac ariannu. Mae swm y llif arian net sy'n codi o'r gweithgareddau gweithredu yn ddangosydd allweddol o'r graddau y mae gweithrediadau'r Awdurdod yn cael eu hariannu trwy gyfraniadau ac incwm grant neu gan dderbynwyr y gwasanaethau a ddarperir gan yr awdurdod. Mae'r gweithgareddau buddsoddi yn dangos y graddau y mae'r all-lifiadau arian wedi eu gwneud ar gyfer adnoddau sydd â'u bwriad o gyfrannu at y modd y gall yr Awdurdod ddarparu gwasanaethau yn y dyfodol. Mae'r llifiadau arian sy'n codi o weithgareddau ariannu yn ddefnyddiol wrth ragweld ceisiadau o lifiadau arian yn y dyfodol gan ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthycu) i'r Awdurdod.

(v) **Cyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân**

Mae hyn yn dangos sefyllfa ariannol cyfrif cronfa pensiwn y Diffoddwyr Tân, gan nodi a oes arian yn ddyledus i'r Awdurdod gan Lywodraeth Cymru neu iddi, a hynny er mwyn cael balans yn y cyfrif, ynghyd â manylion am ei asedau net.

(vi) **Datganiad o gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon**

Mae hwn yn gosod cyfrifoldebau priodol yr Awdurdod a'i swyddogion am lunio a chymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon.

Ar dud. 7, rhoddir datganiad ynghylch y cyfrifoldebau dros y datganiad hwn o gyfrifon.

(vii) **Nodiadau i'r Datganiadau Cyfrifyddu**

Mae'r nodiadau'n cyflwyno gwybodaeth am sail llunio'r datganiadau ariannol a'r polisïau cyfrifyddu penodol a ddefnyddiwyd. Maent yn rhoi gwybodaeth na chyflwynir yn unlle arall yn y datganiadau ariannol, ac maent yn berthnasol er mwyn deall y cyfrifon.

- 2(b).** Mae'r Datganiad Symudiad ar Gronfeydd, y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian a Chyfrif y Gronfa Bensiwn yn cael eu cefnogi gan nodiadau sy'n darparu gwybodaeth ychwanegol. Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cwrdd â gofynion y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15 (y Cod) a Chod Ymarfer Adrodd y Gwasanaeth (SeRCOP) a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA), a'r Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 a Diwygiadau 2007 i'r Rheoliadau.

3. **CRYNODEB O FLWYDDYN ARIANNOL 2014-2015**

Gwariant Refeniw 2014-2015

Cymeradwywyd cyllideb o £31,772,011 ar gyfer y flwyddyn gan Aelodau'r Awdurdod. Yn Nodyn 23, ceir rhagor o fanylion am y gwariant gweithredol, sef gwariant gwirioneddol yr Awdurdod heb y newidiadau cyfrifyddu. Roedd y gwariant gwirioneddol yn is na'r hyn y cyllidebwyd ar ei gyfer, a llwyddwyd i gael hyn trwy gwtogi ar y gwariant lle bo modd er mwyn lliniaru'r pwysau a ddisgwylir yn y blynyddoedd i ddod a chreu darpariaethau ychwanegol ar gyfer ymrwymadau posibl wrth gefn. Roedd yr Awdurdod wedi gallu neilltuo £616k i gronfeydd wrth gefn i wrthbwysu pwysau ar y gyllideb yn y dyfodol ac i ariannu rhan o'r rhaglen gyfalaf o gyfraniad o'r gyllideb refeniw. £534k oedd y swm. Roedd incwm yn uwch na'r gyllideb oherwydd bod y Grant Firelink wedi cael ei drosglwyddo i'r cyfrif refeniw.

	Cyllideb £000	Gwir £000	Amrywiant £000
<i>Refeniw</i>			
Gwariant	32,476	31,433	(1,043)
Incwm	(298)	(811)	(513)
Gwariant Net	32,178	30,622	(1,556)
Cronfeydd a Darpariaethau a Glustnodwyd	(406)	1,150	1,556
Cyfraniadau Awdurdodau Unedol	(31,772)	(31,772)	0
(Gwarged) /Diffyg	0	0	0
<i>Cyfalaf</i>			
<i>(gan gynnwys llithriant a ddygwyd drosodd)</i>	15,280	6,654	(8,626)

Cysoni 'Gwarged y Refeniw' gyda'r Gwarged ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau

	£'000
*Gwariant Net	30,622
**Addasiadau Cyfrifyddu	(815)
***Cost Gwasanaethau	29,807

*ceir manylion yn Yr Alldro ar gyfer y Flwyddyn 2014/15 (uchod)

**ceir manylion yn Nodyn 23

***ceir manylion yn y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant

Mae'r Awdurdod yn mynd i wariant referniw ar eitemau a ddefnyddir o fewn y flwyddyn fel arfer, a chaiff hyn ei ariannu gan gyfraniadau gan y chwe awdurdod lleol cyfansoddol yn ôl y boblogaeth. Dyma'r cyfraniadau yn 2014-15:

Awdurdod	Cyfraniad 2014/2015 £	Cyfran %
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy	5,283,704	16.63
Cyngor Sir Ynys Môn	3,198,669	10.07
Cyngor Gwynedd	5,588,255	17.59
Cyngor Sir Ddinbych	4,342,155	13.67
Cyngor Sir y Fflint	7,018,721	22.09
Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam	6,340,507	19.95
CYFANSWM	31,772,011	

Derbyniodd yr Awdurdod nifer o grantiau referniw gan Lywodraeth Cymru yn ystod y flwyddyn er mwyn hyrwyddo gwahanol gynlluniau yn y Gogledd. Cyfanswm y grantiau a dderbyniwyd oedd £1.8 miliwn (2.1 miliwn yn 2013-14). Ceir manylion am y grantiau yn Nodyn 28 i'r cyfrifon.

Ffynonellau Refeniw Cyllid sydd yn y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant

2013/14 £'000		2014/15 £'000
31,722	Cyfraniadau'r Awdurdodau Unedol	31,772
55	Grantiau Refeniw	441
21	Llog	22
222	Ffioedd a Chostau ac Incwm Arall	348

Gwariant Cyfalaf 2014/15

Cyfanswm y gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn oedd 6.654 miliwn. Ceir rhagor o fanylion yn Nodyn 30 i'r cyfrifon.

2013/14 £'000		2014/15 £'000
1,821	Eiddo – Adnewyddu, addasu, adeiladau newydd	3,179
1,929	Cerbydau a Pheiriannau	2,568
195	Offer yr Ochr Weithredol a TGCh	907
3,945	Cyfanswm y Gwariant Cyfalaf	6,654

Benthyg Cyfalaf

Dan y Cod Materion Ariannol, gall yr Awdurdod ariannu'r rhaglen gyfalaf yn unol â pha ddull bynnag o ariannu sydd fwyaf cost-effeithiol. Yn 2014-2015, ariannwyd y rhaglen gyfalaf yn bennaf gan fenthyciadau allanol (£3,124k) a chyfraniad o'r referniw (£534k).

Cyflwynwyd adroddiad manwl am weithgarwch ariannol y flwyddyn i'r Awdurdod Tân ar 15 Mehefin 2015, ac mae ar gael ar wefan y Gwasanaeth Tân (www.gwastan-gogcymru.org.uk).

Ymrwymiad Pensiynau

Yn 2014-15, ymddeolodd 7 aelod o staff lifrai amser cyflawn a 8 aelod o staff y system RDS. Bu mymryn o gynnydd yng nghost net Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân i'r gyllideb refeniw o'i gymharu â'r llynedd £2,28 miliwn (£2.26 miliwn 13/14) oherwydd rhai newydd yn dod i mewn i'r cynllun. Bu gostyngiad o £265.35 miliwn (£237.57 miliwn yn 13/14) oherwydd newid yn y rhagdybiaethau actiwaraid. Yr ymrwymiad a aseswyd yn actiwaraid ar 31 Mawrth 2015 i'r cynllun pensiwn Llywodraeth Leol oedd £12.79 miliwn (£8.41 miliwn yn 13/14), sydd hefyd yn gynnydd oherwydd newid yn y rhagdybiaethau actiwaraid.

Dan Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol 19 (Buddion Gweithwyr), mae gofyn i'r Awdurdod ddarparu manylion asedau ac ymrwymadau'r dyfodol ar gyfer pensiynau sy'n daladwy i weithwyr y gorffennol a'r presennol. Amlinellir hyn yn fanylach yn y datgeliadau i'r cyfrifon.

Cost neu gredyd perthnasol neu anarferol

Roedd yr incwm grant ar gyfer Firelink yn arfer cael ei gynnwys mewn nodyn i'r cyfrifon yn ymdrin â gwariant grant. Fodd bynnag, mae'r holl grantiau eraill yn ymdrin yn llwyr â chost y gwariant felly mae yna dryloywder, ond cyfraniad yw'r grant Firelink ac nid yw'n cwrdd â holl gostau'r cynllun. Er mwyn dangos costau llawn y cynllun a'r incwm grant mae hyn wedi cael ei symud erbyn hyn i'r cyfrif refeniw ar gyfer 2014-15. Mae hyn yn dangos yn y CCIG fel incwm wedi cynyddu o gymharu â'r flwyddyn flaenorol.

Costau Ariannu Cyfalaf

Y gost a roddwyd ar gyfrifon refeniw'r gwasanaeth i adlewyrchu cost asedau sefydlog a ddefnyddiwyd i ddarparu gwasanaethau oedd £2.733 miliwn. Dyma gost dybiannol ar gyfer dibrisiant, a gwneir addasiad i'r balans diwedd blwyddyn fel nad yw'n effeithio ar y cyfraniadau sydd eu hangen i ariannu'r gwasanaeth. Y gost wirioneddol i'r gwasanaeth am gyfalaf ariannu yw £406k o log benthyciad, a £2,142k o Ddarpariaeth Isafswm Refeniw a Darpariaeth Refeniw Gwirfoddol.

Mae'r cynnydd mewn benthyciad yn ddibynnol ar nifer o ffactorau; swm y gwariant cyfalaf i'w ariannu trwy fenthycia a dyled y benthyciad i'w dalu'n ôl fel rhan o'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw. Dyled benthyciad yr yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2015 oedd £24.940 miliwn.

Darpariaethau a Chronfeydd wrth gefn

Mae gan yr Awdurdod ddarpariaethau i ddiwallu sawl ymrwymiad i ddod yn sgîl digwyddiadau yn y gorffennol. Y balans ar ddechrau'r flwyddyn oedd £0.764 miliwn, ac ar ddiwedd y flwyddyn roedd yn £0.764 miliwn. Doedd dim symudiad yn y flwyddyn ond disgwylir i'r darpariaeth ymorol am ôl-gyfraniadau pensiwn i staff y system RDS yn dilyn hawliad cyflog cyfartal gael ei ddefnyddio yn 2015-16.

Rhoddyd arian o'r neilltu mewn cronfa gyfalaf, £1.44 miliwn yn 2013-15 sydd i'w ddefnyddio i ariannu'r rhaglen gyfalaf er er mwyn lleihau ffioedd dyledion yng nghyllidebau'r dyfodol. Yn 2014-15 defnyddiwyd £700k o'r gronfa wrth gefn.

Cafodd cronfeydd a glustnodwyd gwerth £525k eu neilltuo yn ystod y flwyddyn i ymorol am gostau trosglwyddo ar gyfer y prosiect radio ac i ymorol am y gostyngiad yn y cyllid ar gyfer Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref.

Yn Nodiadau 17 ac 18 i'r datganiadau ariannol craidd, ceir rhagor o fanylion am y darpariaethau a'r cronfeydd a ddelir.

Effaith yr Hinsawdd Economaidd sydd ohoni

Roedd yr Aelodau'n cytuno mai'r flaenoriaeth wrth osod y gyllideb oedd cynnal lefel bresennol y gwasanaeth a chyflawni mewn perthynas â'r amcanion a osodwyd yn y Cynllun Gwella; sef cynnal 30,000 o Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref; darparu'r gofal tân ac achub gorau yng Ngogledd Cymru drwy gael opsiynau gwahanol i'r System RDS (ar gael yn ôl y galw). Ond oherwydd effaith y setliad llywodraeth leol, a'r gostyngiad yn y cyllid i'r awdurdodau cyfansoddol, cytunodd yr Aelodau i osod cyllideb wedi ei rhewi, gan gwrdd ag unrhyw bwysau chwyddiannol drwy adnoddau eraill. Pan osodwyd y gyllideb, disgwyliid y byddai'r pwysau chwyddiannol tua £406k felly neilltuwyd arian o'r gronfa gyffredinol i ymorol am y diffyg yn y gyllideb.

4. GWYBODAETH YCHWANEGOL

Mae gwybodaeth ychwanegol am y cyfrifon hyn ar gael gan Drysorydd yr Awdurdod ym Modlondeb, Conwy. Hefyd, mae gan aelodau o'r cyhoedd sydd â diddordeb hawl statudol i ddarllen y cyfrifon cyn i'r archwiliad gael ei gwblhau. Hysbysebir yn y wasg leol, ac ar wefannau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (www.gwastan-gogcymru.org.uk) a Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy (www.conwy.gov.uk), fod y cyfrifon ar gael i'w darllen.

DATGANIAD O GYFRIFOLDEB AM Y DATGANIAD O GYFRIFON

CYFRIFOLDEBAU'R AWDURDOD

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod wneud y canlynol:

- gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn gywir ac i sicrhau bod gan un o'i swyddogion y cyfrifoldeb am weinyddu'r materion hynny. Yn yr Awdurdod hwn, y cyfryw swyddog yw'r Trysorydd
- rheoli ei faterion i sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o adnoddau a diogelu ei asedau
- cymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon

CYFRIFOLDEBAU'R TRYSORYDD

Y Trysorydd sy'n gyfrifol am baratoi Datganiad o Gyfrifon yr Awdurdod yn unol ag arferion priodol fel y nodir yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod). Mae'n ofynnol i'r Datganiad o Gyfrifon gyflwyno darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn yn diweddu 31 Mawrth 2015.

Wrth baratoi'r Datganiad o Gyfrifon, mae'r Trysorydd wedi:

- dethol polisïau cyfrifyddu addas, ac yna wedi eu defnyddio'n gyson;
- gwneud dyfarniadau ac amcangyfrifiadau a oedd yn rhesymol a darbodus;
- cydymffurfio â Chod awdurdodau lleol.

Mae'r Trysorydd hefyd wedi gwneud y canlynol:

- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir a oedd yn gyfoes;
- cymryd camau rhesymol i atal a darganfod twyll ac anghysonerau eraill.

TYSTYSGRIF Y TRYSORYDD **DATGANIAD O GYFRIFON 2014/2015**

Rwy'n tystio bod y cyfrifon yn darparu golwg gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2015 a'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny.

ARWYDDWYD: _____ DYDDIAD: _____

K W FINCH CPFA)

Trysorydd Awdurdod Tân Gogledd Cymru

ADRODDIAD YR ARCHWILYDD ANNIBYNNOL I AELODAU AWDURDOD TÂN GOGLEDD CYMRU

Rwyf wedi archwilio datganiadau cyfrifyddu a nodiadau cysylltiedig:

- Awdurdod Tân Gogledd Cymru; a
- Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015 dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau cyfrifyddu Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn cynnwys y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd, y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, y Fantolen, y Datganiad Llif Arian, a'r nodiadau cysylltiedig.

Mae datganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net.

Mae'r fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth eu paratoi yn gyfraith berthnasol, ac mae'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Leol yn y Deyrnas Unedig 2014/15 yn seiliedig ar y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Cyfrifoldebau unigol y swyddog ariannol cyfrifol a'r archwilydd annibynnol

Fel yr eglurwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau am y Datganiad o Gyfrifon sydd ar dud. 7, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am baratoi'r datganiad o gyfrifon, gan gynnwys datganiad cyfrifyddu Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân, sy'n rhoi golwg gwir a theg.

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau cyfrifyddu ac unrhyw nodiadau cysylltiedig yn unol â'r gyfraith berthnasol a'r Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (Y Deyrnas Unedig ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn ei gwneud yn ofynnol i mi gydymffurfio â'r Safonau Moesegol ar gyfer Archwilwyr gan y Cyngor Adrodd Ariannol (yr *FRC*).

Cwmpas yr archwiliad a'r datganiadau cyfrifyddu

Mae archwiliad yn golygu cael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig sy'n ddigon i roi sicrwydd rhesymol fod y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig yn rhydd o gamddataniadau pwysig, p'un ai oherwydd twyll neu gamgymeriad. Mae hyn yn cynnwys asesiad o p'un ai yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau Awdurdod Tân Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân, ac wedi eu defnyddio'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; natur resymol yr amcangyfrifon cyfrifyddu sylweddol a wneir gan y swyddog ariannol cyfrifol a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig.

Hefyd, rwyf wedi darllen yr holl wybodaeth ariannol ac annariannol yn y Rhagair Esboniadol er mwyn nodi unrhyw anghysonderau pwysig gyda'r datganiadau cyfrifyddu archwiliedig a'r nodiadau cysylltiedig ac i nodi unrhyw wybodaeth anghywir o bwys ar sail yr wybodaeth a gefais i wrth gyflawni'r archwiliad, neu wybodaeth o bwys sy'n anghyson â hynny. Os byddaf yn dod yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysonderau amlwg, byddaf yn ystyried y goblygiadau ar gyfer fy adroddiad.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Awdurdod Tân Gogledd Cymru

Yn fy marn i, mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi golwg gwir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân Gogledd Cymru fel yr oedd ar 31 Mawrth 2015, ynghyd â'i incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014/15.

Barn ar ddatganiadau cyfrifyddu Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

Yn fy marn i, mae cyfrifon y gronfa pensiwn a'r nodiadau cysylltiedig:

- yn rhoi golwg gwir a theg o drafodion ariannol Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn ystod y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015, ynghyd â swm a lleoliad asedau ac ymrwymadau'r gronfa ar y dyddiad hwnnw; ac
- wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014/15.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, mae'r wybodaeth sydd yn y Rhagair Esboniadol am y flwyddyn ariannol y mae'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig wedi eu paratoi yn eu cylch, yn gyson â'r datganiadau cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiedig. Yn fy marn i, mae'r wybodaeth sydd y Rhagair Esboniadol yn gyson â'r datganiad cyfrifyddu a'r nodiadau cysylltiol.

Materion yr wyf yn adrodd yn eu cylch trwy eithriad

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd mewn perthynas â'r materion a ganlyn yr wyf yn adrodd i chi os, yn fy marn i:

- y maent yn gofnodion cyfrifyddu digonol nad wyf wedi eu cadw;
- nid yw'r datganiadau cyfrifyddu yn cyd-fynd â'r cofnodion cyfrifyddu a'r adroddiadau; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad;

mae'r Datganiad Llywodraethu'n cynnwys camddatganiadau sylweddol o ffeithiau neu'n anghyson â gwybodaeth arall yw wyf yn ymwybodol ohonynt drwy fy archwiliad.

Ardystiad o gwblhau archwiliad

Rwy'n tystio fy mod wedi cyflawni'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Tân Gogledd Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymddygiad Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Ar gyfer ac ar ran

Huw Vaughan Thomas

Archwilydd Cyffredinol Cymru

**Swyddfa Archwilio Cymru,
24 Heol y Gadeirlan,
Caerdydd,
CF11 9LJ**

DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD

<u>Symudiad yn y Datganiad Cronfeydd wrth gefn ar gyfer blynyddoedd yn diweddu 31 Mawrth 2014 & 2015</u>	Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth gefn grant a glustnodwyd	Cronfa wrth gefn talebau cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn gellid ei defnyddio	Cronfeydd wrth Gefn annefnyddiol	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans 31 Mawrth 2013		1,609	424	0	2,033	(238,252)	(236,219)
Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn 2013-14							
Gweddill neu (Diffyg) ar y Darpariaeth o Wasanaethau		(9,552)	0	0	(9,552)	0	(9,552)
Incwm a Gwariant arall cynhwysfawr		0	0	0	0	18,448	18,448
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(9,552)	0	0	(9,552)	18,448	8,896
Cyweiriadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cronfa o dan y rheoliadau	5	10,990	0	0	10,990	(10,990)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn trosi i'r Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		1,438	0	0	1,438	7,458	8,896
Cyweiriad		0	0	0	0	0	0
Trosiannau i/(o) Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		(1,322)	1,322	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2013/14	6	116	1,322	0	1,438	7,458	8,896
Balans 31 Mawrth 2014		1,725	1,746	0	3,471	(230,794)	(227,323)

<u>Symudiad yn Natganiad Cronfeydd wrth Gefn</u>	Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol	Cronfeydd wrth gefn grant ac glustnodwyd	Cronfa wrth gefn talebau cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn gellid ei defnyddio	Cronfeydd wrth Gefn annefnyddiol	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn yr Awdurdod
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans 31 Mawrth 2014		1,725	1,746	0	3,471	(230,794)	(227,323)
Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn yn ystod 2014/15							
Gweddill neu (Diffyg) ar y Darpariaeth o Wasanaethau		(9,642)	0	0	(9,642)	0	(9,642)
Incwm a Gwariant arall cynhwysfawr		0	0	0	0	(24,246)	(24,246)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr		(9,642)	0	0	(9,642)	(24,246)	(33,888)
Cyweiriadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cronfa o dan y rheoliadau	5	10,158	(704)	(22)	9,432	(9,432)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Net cyn trosi i'r Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		516	(704)	(22)	(210)	(33,678)	(33,888)
Cyweiriad		0	0	0	0	0	0
Trosiannau i/(o) Cronfeydd wrth Gefn a glustnodwyd		(424)	525	22	123	(123)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad yn 2014/15	6	92	(179)	0	(87)	(33,801)	(33,888)
Balans 31 Mawrth 2015		1,817	1,567	0	3,384	(264,595)	(261,211)

Y CYFRIF CYNHWYSFAWR INCWM A GWARIANT

2013/14				2014/15			
Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net		Nodyn	Gwariant Gros	Incwm Gros	Gwariant Net
£'000	£'000	£'000			£'000	£'000	£'000
2,084	(63)	2,021	Diogelwch Tân Cymunedol - Arolygiad ac Ardystiad		2,079	(188)	1,891
3,974	0	3,974	Diogelwch Tân Cymunedol - Atal ac Addysgu		4,003	0	4,003
19,810	(222)	19,588	Diffodd Tân - Ymateb Gweithredol		19,955	(652)	19,303
3,571	0	3,571	Diffodd Tân - Cyfathrebu a throi allan		4,173	0	4,173
192	0	192	Diffodd Tân - Diogelu Cyflenwadau dwr		231	0	231
198	0	198	Costau Craidd Corfforaethol a Democraidd		199	0	199
19	0	19	Costau heb eu dosbarthu		7	0	7
29,848	(285)	29,563	Cost Gwasanaethau		30,647	(840)	29,807
554	0	554	Gwariant Gweithredu Arall	7	541	(22)	519
11,228	(21)	11,207	Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi	8	11,110	(22)	11,088
0	(31,772)	(31,772)	Cyfraniadau gan Awdurdodau Cyfansoddol		0	(31,772)	(31,772)
		9,552	(Gweddill) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth o Wasanaethau				9,642
		0	Gweddill neu ddiffyg ar ailbriso eiddo ac asedau offer				(113)
		(18,448)	Ailfesur yr Ymrwymiad Buddion Diffiniedig Net				24,359
		(18,448)	Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall				24,246
		(8,896)	Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr				33,888

DATGANIAD LLIF ARIAN

2013/14		Nodyn	2014/15
£'000			£'000
9,552	Gweddill/Diffyg Net ar Ddarpariaeth o Wasanaethau		9,642
(12,953)	Addasiadau i'r Net (Gweddill) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth o Wasanaethau ar gyfer Symudiadau di-ariannol		(13,633)
(369)	Addasiadau i Eitemau wedi'u cynnwys yn y net (Gweddill) neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth o Wasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu		(384)
(3,770)	Llif Arian Net o Weithgareddau gweithredu	20	(4,375)
3,402	Gweithgareddau Buddsoddi	21	5,266
1,073	Gweithgareddau ariannu	22	(2,270)
705	Net (Cynnydd) neu Ostyngiad mewn arian neu gyfwerth ariannol		(1,379)
(2,236)	arian a chyfwerth ariannol ar ddechrau'r cyfnod adroddi		(1,531)
(1,531)	Arian a chyfwerth ariannol ar ddiwedd y cyfnod adroddi	15	(2,910)

NODIADAU I'R DATGANIADAU ARIANNOL

DATGANIAD O BOLISIÄU CYFRIFYDDU

1. CYFFREDINOL

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn crynhoi trafodion yr Awdurdod am flwyddyn ariannol 2014-15, a'i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2015. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod baratoi Datganiad blynyddol o Gyfrifon dan Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005, ac mae'r Rheoliadau hynny yn ei gwneud yn ofynnol iddynt gael eu paratoi gydag arferion cyfrifyddu priodol. Yn bennaf, mae'r arferion hyn yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2014-15 (y Cod) a Chod Ymarfer Adrodd y Gwasanaeth 2014-15 (SERCOP), a gefnogir gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a'r cyfarwyddyd statudol a gyhoeddwyd dan Adran 12 o Ddeddf 2003.

Yr arfer cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad o Gyfrifon yw cost hanesyddol yn bennaf, a hwnnw wedi ei addasu trwy ailwerthuso rhai categorïau o asedau anghyfredol ac offerynau ariannol.

Mae'r gymhareb rhwng Ymrwymadau Cyfredol ac Asedau Cyfredol yn uchel, a byddai hyn yn dangos fod gan yr Awdurdod broblem gyda hylifedd efallai o ran bod heb ddigon o adnoddau ar gael i ddiwallu ei rwymedigaethau tymor byr. Fodd bynnag, mae modd i'r Awdurdod gael gafael yn rhydd ar fenthyciadau gan Fwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus a ffynonellau eraill, ac nid oes risg sylweddol os bydd yn methu cael cyllid i gwrdd â'i rwymedigaethau.

2. INCWM A GWARIANT

Yn y cyfrifon referniw, rhoddir cyfrif am yr incwm a'r gwariant, yn net o TAW, yn y flwyddyn y maent yn codi, nid pan wneir neu pan dderbynnir y taliadau arian parod. Yn arbennig:

- Rhoddir cyfrif am y ffioedd, costau a rhenti sy'n ddyledus gan gwsmeriaid fel incwm ar y dyddiad y mae'r Awdurdod yn darparu'r nwyddau neu'r gwasanaethau perthnasol.
- Cofnodir y cyflenwadau fel gwariant pan gânt eu defnyddio – pan fo bwlch rhwng y dyddiad yn cael eu derbyn a phryd y cânt eu defnyddio, nodir hwy fel stoc ar y Fantolen.
- Nodir gwaith fel gwariant pan fydd wedi ei gwblhau, a chyn hynny caiff ei nodi ar y Fantolen fel gwaith yn mynd rhagddo.
- Rhoddir cyfrif am y llog sy'n daladwy ar fenthyciadau ac sy'n dderbynadwy ar fuddsoddiadau ar sail y gyfradd llog sydd mewn grym ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na'r llif arian sy'n cael ei osod neu ei benderfynu gan y contract.
- Pan fo incwm a gwariant wedi ei gydnabod, ond nad oes arian wedi ei dderbyn na'i dalu, cofnodir dyledwr neu gredydwr y swm perthnasol ar y Fantolen. Pan fo amheuaeth a fydd dyledion yn cael eu setlo, ysgrifennir balans y dyledwyr a nodir cost ar y referniw am yr incwm na fydd modd ei chasglu efallai.

3. ARIAN A CHYFWERTH AG ARIAN

Arian yw arian mewn llaw ac adnau gyda sefydliadau ariannol sy'n daladwy heb gost ar rybudd o ddim mwy na 24 awr. Cyfwerth ag arian yw buddsoddiadau sy'n aeddfedu ymhen tri mis neu lai o ddyddiad caffael, ac maent i'w troi'n symiau hysbys o arian gyda risg ansylweddol o newid gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian, dangosir yr arian a'r cyfwerth ag arian yn net o orddrafftiau banc sy'n daladwy ar gais ac sy'n rhan annatod o reolaeth arian yr Awdurdod.

4. **COSTAU AR Y REFENIW AM ASED AU ANGHYFREDOL**

Darperir dibrisiad ar gyfer cerbydau ar sail llinell syth, gyda chaffaeliadau'n cael eu dibrisio yn y flwyddyn ar ôl eu prynu. Mae adeiladau wedi eu dibrisio ar sail llinell syth dros oes ddefnyddiol amcangyfrifedig yr asedau, fel y cyflenwyd gan Wilks Head and Eve, y Syrffwyr Siartredig.

Caiff dibrisiad ei godi ar adrannau'r gwasanaeth o fewn y cyfrif incwm a gwariant. Caiff y swm hwn ei gredydu ar Falans y Gronfa Gyffredinol, felly mae'n cael effaith niwtral ar y cyfraniadau a wneir gan yr awdurdodau cyfansoddol.

Caiff asedau eu dibrisio gan ddefnyddio'r dull llinell syth dros y cyfnodau canlynol:-

Adeiladau	20-75 blynedd
Seilwaith	10-20 blynedd
Cerbydau, Peiriannau ac Offer	3-20 blynedd
Asedau Anniriaethol	5-15 blynedd

Nid yw'n ofynnol i'r Awdurdod godi ardoll i ariannu dibrisiad, ailwerthusiad a cholledion amhariadau neu amorteiddiad. Fodd bynnag, y mae'n ofynnol iddo wneud cyfraniad blynyddol o'r referniw at y gostyngiad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol. Fodd bynnag, mae'r cyfraniad o Fantolenni'r Gronfa Gyffredinol (MRP) yn cymryd lle'r dibrisiad, ailwerthusiad a cholledion amhariadau ac amorteiddiad drwy drosglwyddiad addasu gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Symudiad mewn Cronfeydd am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

5. **BUDDION GWEITHWYR**

Buddion yn daladwy yn ystod cyflogaeth

Bydd cyflogau a thaliadau'n gysylltiedig â chyflogaeth yn cael eu cydnabod yn y cyfnod pryd y derbynir y gwasanaeth gan y gweithwyr. Mae cost hawliad seibiant blynyddol a enillwyd ond na chymerwyd gan y gweithwyr ar ddiwedd y cyfnod yn cael ei chydnabod yn y datganiadau ariannol i'r graddau y mae gan y gweithwyr hawl i gario seibiant drosodd i'r cyfnod canlynol.

Buddion terfynu

Buddion terfynu yw symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad a wneir gan yr Awdurdod i derfynu cyflogaeth swyddog cyn y dyddiad ymdddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol, a chânt eu talu ar sail cronadau i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

6. **BUDDION ÔL-CYFLOGI**

Mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun pensiwn gwahanol, sy'n diwallu anghenion grwpiau gwahanol o weithwyr. Dyma'r cynlluniau:

Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân (CPDT)

Mae cynllun pensiwn y diffoddwyr tân yn gynllun gyda buddion, nad yw'n cael ei ariannu, ac ystyr hynny yw nad oes unrhyw asedau buddsoddi wedi eu casglu i gwrdd â'r ymrwymadau o ran pensynau a rhaid creu arian i gwrdd â'r taliadau pensiwn eu hunain pan maent yn ddyledus. Mae cyfraniadau'r gweithiwr a'r cyflogwr yn seileidig ar gyfran o'r cyflog pensynadwy a osodir yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru, ac mae hyn yn destun ailwerthusiad bob tair blynedd gan Adran Actiwari'r Llywodraeth.

Caiff y gronfa bensiwn ei thrin fel datganiad incwm a gwariant ar wahân yn y Datganiad o Gyfrifon, ac mae'n cael ei neilltuo er mwyn sicrhau eglurder, gweler Nodyn 19, 33 a 'Chyfrif Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân' ar dud. 54 i gael rhagor o fanylion. Trwy'r gronfa bensiwn y mae'r Awdurdod yn cyflawni ei gyfrifoldeb o ran talu pensiynau swyddogion sydd wedi ymddeol, y rhai sy'n eu goresi ac eraill sy'n gymwys am fuddion dan y cynllun.

Caiff ymrwymiad tymor hir amcangyfrifedig yr Awdurdod Tân ac Achub i dalu'r costau eu hun eu datgelu gan Nodyn i'r cyfrifon fel sy'n ofynnol gan IAS 19.

Staff yr Ochr Gefnogol a'r Ystafell Reoli

Dyma gynllun a ariennir, gyda'r pensiwn yn cael ei dalu o'r cronfeydd buddsoddi gwaelodol a reolir gan gronfa bensiwn Cyngor Sir y Fflint (y 'gronfa') sy'n rhan o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (CPLIL). Actiwaiaid sy'n pennu cyfradd cyfraniad y cyflogwr. Mae rhagor o gostau'n codi mewn perthynas â rhai pensiynau a delir i weithwyr sy'n ymddeol ar sail heb ei ariannu. Gweler Nodyn 33 am ragor o fanylion.

7. DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD

Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd yw'r digwyddiadau hynny, boed ffafriol neu anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad y mae'r datganiadau ariannol wedi eu hawdurdodi i gael eu cyhoeddi. Gellir nodir dau fath o ddigwyddiad.

- a) y rheini sy'n darparu tystiolaeth o amodau a oedd yn bodoli ar ddiwedd y cyfnod adrodd (digwyddiadau sy'n addasu ar ôl y cyfnod adrodd), a
- b) y rheini sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd (digwyddiadau nad ydynt yn addasu ar ôl y cyfnod adrodd).

8. EITEMAU EITHRIADOL

Pan fo eitemau incwm a gwariant yn bwysig, datgelir eu natur a'u swm ar wahân, naill yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol yr Awdurdod.

9. ADDASIADAU I'R CYFNOD BLAENOROL, NEWIDIADAU MEWN POLISIÂU CYFRIFYDDU AC AMCANGYFRIFON A GWALLAU

Gall addasiadau i'r cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu i gywiro gwall pwysig. Rhoddir cyfrif yn rhagolygol am newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu, h.y. yn y flwyddyn gyfredol a'r blynyddoedd i ddod pryd y bydd y newid yn effeithio arnynt ac nad ydynt yn arwain at addasiad cyn y cyfnod.

Ni chaiff newidiadau i bolisiâu eu gwneud ond pan fo hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifyddu priodol neu bod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effeithiau trafodion, digwyddiadau ac amodau eraill ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol yr Awdurdod. Pan gaiff newid ei wneud, caiff ei wneud am yn ôl (oni bai y nodir fel arall) trwy addasu balansau agoriadol a symiau cymharol ar gyfer y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi cael ei ddilyn erioed.

10. OFFERYNNAU ARIANNOL

Y diffiniad o Offeryn Ariannol yw 'unrhyw gytundeb sy'n achosi ased ariannol un endid ac ymrwymiad ariannol neu offeryn ecwiti un arall'. Bydd ymrwymladau ariannol (benthyciadau) ac asedau ariannol (buddsoddiadau) yn cael eu mesur i ddechrau ar werth teg, ac yn cael eu cario ar eu cost amorteiddiedig. Bydd y llog blynyddol a delir ac a dderbynir yn y cyfrif Incwm a Gwariant yn seiliedig ar swm cludo'r benthyciad neu'r buddsoddiad wedi ei luosogi gan gyfradd effeithiol y llog ar gyfer yr offeryn. O ran pob benthyciad a buddsoddiad sydd gan yr Awdurdod, y symiau sydd yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n aros, ynghyd ag unrhyw log cronedig am y flwyddyn.

11. BUDDSODDIADAU

Dangosir y buddsoddiadau yn y Fantolen ar eu cost i'r Awdurdod, a chânt eu heitemeiddio mewn Nodyn ar wahân.

12. TROSI ARIAN TRAMOR

Mae'r rhan fwyaf o drafodion yr Awdurdod mewn punnoedd sterling. Pan fo'r Awdurdod wedi cael trafodion mewn arian tramor, caiff yr arian ei drosi i bunnoedd sterling ar y gyfradd gyfnewid pryd y gwnaed y trafodion.

13. RHOI CYFRIF AM GRANTIAU'R LLYWODRAETH

Ni ellir rhoi grantiau'r Llywodraeth yn erbyn asedau sefydlog, ond bydd grantiau'r Llywodraeth (a chyfraniadau eraill) yn cael eu cydnabod ar unwaith yn y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant pan fo'r amodau gofynnol wedi cael eu bodloni. Yna, trosglwyddir yr incwm i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf neu'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf Heb eu Defnyddio, yn ddibynnol ar p'un ai bydd wedi ei ddefnyddio ai peidio. Yn ei hanfod, defnyddir Grantiau'r Llywodraeth a ddyfernir ar gyfer cynlluniau cyfalaf fel ffynhonnell arian ar gyfer y rhaglen gyfalaf.

14. RHESTRAU STOC

Mae rhestrau stoc wedi cael eu prasio gan ddefnyddio First In First Out (FIFO) neu fformiwlâu cost ar gyfartaledd wedi eu pwysoli. Pan fo telerau taliadau gohiriedig ar gyfer prynu rhestrau stoc, ystyrir hyn yn drefniant ariannu, ac mae'r gwahaniaeth rhwng y pris a fyddai wedi cael ei dalu o dan delerau credyd "arferol" a'r swm a dalwyd mewn gwirionedd wedi cael ei gydnabod fel gwariant llog dros y cyfnod ariannu.

15. LESOEDD**Lesoedd Cyllid**

Pan mai'r Awdurdod sy'n cynnal pob risg a gwobr bod yn berchen ar ased ar les, caiff yr ased ei chofnodi fel Eiddo, Peiriannau ac Offer a chofnodir ymrwymiad cyfatebol. Y gwerth a gydnabyddir ar gyfer y ddau yw'r isaf o werth teg yr ased neu werth presennol isafswm y taliadau les, wedi ei ddisgowntio gan ddefnyddio'r gyfradd llog sy'n ymhyg yn y les. Y gyfradd llog sy'n ymhyg yw'r hyn sy'n cynhyrchu cyfradd llog rheolaidd a chyson ar yr ymrwymiad sy'n weddill. Caiff yr ased a'r ymrwymiad eu cydnabod ar gychwyn y les, a chânt eu dadgydnabod pan gaiff yr ymrwymiad ei ryddhau, ei ganslo neu pan ddaw i ben. Caiff y rhent blynyddol ei rannu rhwng ad-dalu'r ymrwymiad a'r cost cyllido. Caiff y gost cyllido flynyddol ei chyfrifo trwy roi'r gyfradd llog sy'n ymhyg at yr ymrwymiad sy'n weddill, a chaiff ei chodi ar y Costau Ariannu yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm.

Lesoedd Gweithredu

Pan fo asedau ar gael i'w defnyddio dan drefniadau les, caiff y rhenti sy'n daladwy eu codi ar gyfrif y gwasanaeth priodol ar sail llinell syth, ni waeth beth fo'r trefniadau talu. Gan nad yw'r Awdurdod yn berchen ar yr asedau hyn, nid yw'r costau'n ymddangos yn y Fantolen. Felly hefyd, caiff yr ymrwymiad i dalu costau rhentu yn y dyfodol eu heithrio, ond atodir Nodyn ar wahân i'r Fantolen.

16. DIRANNU COSTAU GWEINYDDOL CANOLOG

Mae'r gwasanaethau gweinyddol canolog mawr, megis Cyllid, Rheoli Eiddo a'r Gefnogaeth Gyfreithiol a Gweinyddol yn cael eu prynu gan Awdurdodau Lleol eraill. Mae'r costau hyn, a chostau gweinyddiaeth ganolog yn yr Awdurdod Tân, wedi cael eu dyrannu i wasanaethau rheng-flaen yn unol â Datganiad CIPFA ar Gyfrifyddu Gorbenion a Chod Ymarfer Cyfrifyddu Gwerth Gorau, ac eithrio:

- Craidd Corfforaethol a Democrataidd – costau sy'n ymwneud â statws yr Awdurdod fel sefydliad amlswyddogaethol a democrataidd.
- Costau heb eu dosrannu – cost y buddion yn ôl disgrisiwn a roddir i weithwyr sy'n ymddeol a cholledion amhariadau i'w codi ar Asedion a Ddelir ar Werth.

Diffinir y ddau gategori costau hyn yn SeRCOP, a rhoddir cyfrif amdanynt fel penawdau ar wahân yn y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, fel rhan o Gost Gwasanaethau.

17. EIDDO, PEIRIANNAU AC OFFER

Cydnabod

Caiff Eiddo, Peiriannau ac Offer eu cyfalafu pan:

- mae'n cael ei gadw i'w ddefnyddio i ddarparu gwasanaethau neu i ddibenion gweinyddol;
- mae'n debygol y bydd buddion economaidd yn y dyfodol yn llifo i'r Awdurdod, neu y bydd gwasanaeth yn debygol o gael ei ddarparu iddo;
- mae disgwyl iddo gael ei ddefnyddio am fwy nag un flwyddyn ariannol;
- gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy;
- mae'r eitemau'n rhan o gost gychwynnol cyfarparu neu sefydlu adeilad newydd neu wrth adnewyddu gorsaf neu swyddfeydd, ni waeth beth fo'u cost unigol neu ar y cyd. Pan fo ased mawr, er enghraifft adeilad, yn cynnwys nifer o gydrannau gyda gwahaniaeth mawr yn oes yr ased, e.e. peiriannau ac offer, yna caiff y cydrannau hyn eu trin fel asedau ar wahân, a'u dibrisio dros eu hoes economaidd ddefnyddiol eu hunain.

£100 yw'r lefel de Minimus ar gyfer cyfalafau asedau.

Oes Economaidd Ddefnyddiol Asedau

Caiff yr asedau eu dal gan y gwasanaeth am eu hoes economaidd ddefnyddiol am y cyfnodau a ganlyn;

Adeiladau	20-75 blynedd
Seilwaith	10-20 blynedd
Cerbydau, Peiriannau ac Offer	3-20 blynedd
Asedau Anniriaethol	5-15 blynedd

Asedau Anarbenigol yr Ochr Weithredol ac Anweithredol

Mae tir ac adeiladau anarbenigol yr ochr weithredol ac anweithredol yn cael eu cario drosodd ar Werth Teg, sy'n cael ei bennu fel arfer yn ôl tystiolaeth y farchnad, sef yn gyffredinol y gwerth ar y farchnad agored, ond mae'r Cod yn caniatáu i'r rhain gael eu cario drosodd ar y gwerth defnydd presennol.

Asedau o Natur Arbenigol

O ran asedau o natur arbenigol lle nad oes unrhyw dystiolaeth ar y farchnad, mae amcangyfrif o werth teg wedi cael ei seilio ar Gost Amnewid Dibrisiedig (*Depreciated Replacement Cost (DRC)*), gyda'r prisiad yn Ased Cyfwerth Modern (*Modern Equivalent Asset (MEA)*) gan ddefnyddio'r dull "adeiladu ar unwaith". Mae gorsafoddd tân yn cael eu cynnwys yn y categori hwn.

Tir ac Adeiladau

Rhoddwyd cyfrif am dir ac adeiladau ar wahân, a thybir bod oes ddi-ddiwedd gan dir.

Asedau sy'n cael eu Hadeiladu

Mae asedau sy'n cael eu hadeiladu wedi cael eu prisio ar gost hanesyddol.

Asedau dros ben

Mae asedau dros ben wedi cael eu prisio ar Werth Teg, sef yr hyn a ystyrir yn werth ar y farchnad agored. Pan nad yw'r ased yn cael ei ddal er mwyn creu llif arian, y gwerth a ddefnyddir yw gwerth presennol potensial gwasanaeth yr ased sy'n weddill, a thybir bod hynny yn gyfwerth o leiaf â chost amnewid y potensial gwasanaeth hwnnw a'i ddefnyddio fel mesur o werth teg.

Os yw'r ased dros ben o natur arbenigol, yna bydd y gost amnewid dibrisiedig wedi cael ei ddefnyddio fel amcangyfrif o werth teg. Mae asedau dros ben wedi eu dibrisio, gyda'r dibrisiad wedi ei ddangos yn erbyn "costau na ddosrannwyd" yn hytrach na gwasanaeth penodol.

Cyfrifyddu Cydrannol

Cydran o eiddo, peiriant ac offer yw eitem sydd â chost yn sylweddol mewn perthynas â chyfanswm cost yr ased. Dylid dibrisio cydrannau'n unigol dros eu hoes ddefnyddiol. Fodd bynnag, wrth droi i'r Cod, nid yw cyfrifyddu cydrannol ond wedi cael ei ddefnyddio pan fo cydran yn cael ei newid neu ei wella'n rhannol, a'r hen gydran wedi ei ddadgydnabod.

Ailbriso

Pan fo ased yn cael ei ailbriso, gwneir Nodyn rhwng y Gronfa Ailbriso a'r Cyfrif Addasu Cyfalaf, sy'n cynrychioli'r gwahaniaeth rhwng y dibrisiad yn seiliedig ar gost hanesyddol a swm yr ailbrisiad.

Colledion Ailbriso

Bydd colled ailbriso o ganlyniad i dreulio budd economaidd, os bydd gwaged ailbriso ar yr ased hwnnw, yn cael ei godi i ddechrau yn erbyn y gwaged i faint y gwaged hwnnw, gyda balans y golled yn cael ei godi ar y Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

Cafodd y prisiad llawn diwethaf o'r eiddo ei gynnal ar 1 Ebrill 2009 gan Wilks Head and Eve, cwmni priswyr o Lundain. Cafodd nifer o eiddo eu hailbriso ar 1 Ebrill 2012 oherwydd i waith gael ei wneud ar yr eiddo hyn ac yn rhan o'r polisi a gyflwynwyd gan yr Awdurdod i briso ei eiddo ar raglen dreigl yn hytrach na gwneud prisiad llawn bob 5 mlynedd. Cafodd un eiddo ei ailbriso yn 2014/15 gan mai bychan oedd y gwaith a a wnaed ar y portffolio eiddo. Mae'r lle swyddfeydd wedi eu prisio ar werth eu defnydd presennol, ac mae'r gorsafoedd tân ar gost amnewid dibrisiedig. Er mwyn cydymffurfio â'r Cod Ymarfer, fe wnaeth y prisiwr amcangyfrif yr oes sydd ar ôl i holl adeiladau'r Awdurdod er mwyn gallu cyfrifo cost dibrisio. Mae asedau eraill yn cael eu cydnabod ar gost hanesyddol, sef y gost gyfredol ar asedau oes fer ac sy'n dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol.

Amhariad

Mae'r asedau'n cael eu cario heb fod dim uwch na'u swm adferadwy, a mesurir yr amhariad trwy gymharu'r gwerth sy'n cael ei gario gyda'r uchaf o'r gwerth teg, llai y costau i werthu (cyfwerth â'r pris gwerthu net) a'r gwerth o'u defnyddio. Bydd yr amhariad yn cael eu fesur bob blwyddyn, ac mae'r dangosyddion i wrth-droi'r amhariad yr un fath ar gyfer asedau diriaethol ac asedau anniriaethol. Bydd yr holl golledion amhariad ar asedau wedi eu hailbriso yn cael eu cydnabod yn y Gronfa Ailbriso Ailbriso hyd at y swm yn y Gronfa Ailbriso ar gyfer pob ased unigol.

18. DERBYNIADAU CYFALAF

Bydd derbyniadau asedau y cafwyd gwared arnynt yn cael eu dal fel Derbyniadau Cyfalaf Defnyddadwy yn y gronfa Derbyniadau Cyfalaf Defnyddadwy hyd oni fyddant yn cael eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf.

19. CRONFEYDD DROS BEN A DARPARIAETHAU

Gwneir darpariaethau pan fo rhywbeth wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth ar yr awdurdod sy'n debygol o ofyn am setliad trwy drosglwyddo buddion economaidd, ond lle bo amseriad y trosglwyddiad yn ansicr.

Codir tâl am y darpariaethau ar gyfrif refeniw'r gwasanaeth priodol yn y flwyddyn y mae'r awdurdod yn dod yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, yn seiliedig ar yr amcangyfrif gorau o'r setliad tebygol. Pan wneir y taliadau, cânt eu codi ar y ddarpariaeth a sefydlir yn y Fantolen. Bydd setliadau amcangyfrifol yn cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – lle bo hi'n fwy tebyg na pheidio na fydd angen trosglwyddo buddion economaidd bellach (neu y gwneir setliad is na'r disgwyl), bydd y ddarpariaeth yn cael ei gwrth-droi a'i chredydu'n ôl i gyfrif refeniw priodol y gwasanaeth.

Mae'r Awdurdod yn cadw cronfeydd i ymorol am wariant yn y dyfodol. Cânt eu datgelu o fewn y fantolen, ac esbonnir eu diben yn nodiadau'r fantolen.

20. YMRWYMIADAU AMODOL

Bydd ymrwymiad amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi bod sy'n gwneud ymrwymiad posib ar yr Awdurdod na chaiff ei gadarnhau ond trwy fodolaeth, neu fel arall, rywbeth nad yw'n llwyr o fewn rheolaeth yr Awdurdod. Bydd ymrwymadau amodol eraill yn codi mewn amgylchiadau pan fyddai darpariaeth yn cael ei gwneud fel arall, ond nad yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau, neu na ellir mesur swm yr ymrwymiad yn ddibynadwy.

Ni fydd ymrwymadau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn Nodyn i'r cyfrifon.

21. TRETH AR WERTH

Mae TAW yn cael ei gynnwys yn y cyfrifon incwm a gwariant, boed o natur gyfalaf neu refeniw, dim ond i'r graddau y mae'n anadferadwy.

22. ASEDAU ANNIRIAETHOL

Mae asedau anniriaethol a greir yn fewnol yn cael eu cyfalafu lle bo'r meini prawf ar gyfer cydnabod yn cael eu hateb. Dyma'r meini prawf: rhaid iddi fod yn bosib gwahanu'r ased oddi wrth yr endid, rhaid i'r endid reoli'r ased, rhaid bod budd economaidd yn y dyfodol i'r ased, rhaid iddi fod yn debygol y bydd y manteision economaidd yn llifo i'r endid, ac y gellir mesur cost yr ased yn ddibynadwy. I ddechrau, bydd yr ased anniriaethol yn cael ei fesur ar gost, bydd pob ailbrisiad yn cael eu codi i ddechrau ar y gronfa ailbrisiad, ac nid oes uchafswm ar oes ddefnyddiol yr ased.

23. **SAFONAU CYFRIFYDDU A GYHOEDDWDYD OND NA FABWYSIADWDYD ETO**

Mae'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig (y Cod) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu gwybodaeth sy'n gysylltiedig â'r effaith a ddisgwylir gan newid i gyfrifyddu a fydd yn ofynnol yn ôl safon newydd a gyhoeddwyd ond na fabwysiadwyd eto. Mae hyn yn berthnasol i fabwysiadu'r safonau newydd neu ddiwygiedig a ganlyn o fewn Cod 2015/16. Mae'r Cod yn ei gwneud yn ofynnol i'w rhoi ar waith o 1 Ebrill 2015 ymlaen ac felly nid oes effaith ar Ddatganiad o Gyfrifon 2014/15.

- *IFRS 13 – Mesur gwerth teg. Mae'r safon hon yn darparu diffiniad cyson o werth teg a gofynion datgan helaethach. Mae wedi ei gynllunio i fod yn berthnasol i asedau ac ymrwymadau sy'n dod dan y safonau IFRS sydd ar hyn o bryd yn caniatáu neu'n gofyn am fesur ar werth teg (gyda rhai eithriadau). Bydd mabwysiadu'r safon hon yn ei gwneud yn ofynnol i asedau dros ben (sef asedau nad ydynt yn cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau ond nad ydynt yn bodloni'r meini prawf i gael eu dosbarthu'n eiddo buddsoddi nac yn asedau anghyfredol a ddelir i'w gwerthu) gael eu hailbriso ar werth y farchnad yn hytrach na'u gwerth yn y defnydd presennol, sef y sefyllfa ar hyn o bryd. Mae asedau sy'n eiddo gweithredol, peiriannau a chyfarpar y tu allan i gwmpas yr IFRS 13. Ar y cyfan, ni ddisgwylir i'r safon hon gael fawr o effaith ar y Datganiad o Gyfrifon.*
- *Ardollau IFRIC 21. Mae'r safon hon yn darparu arweiniad ar yr ardollau a osodir gan y llywodraeth yn natganiadau ariannol endidau sy'n talu'r ardoll. Mae'r IFRIC yn pennu mai'r digwyddiad sy'n gorfodi yw'r gweithgaredd sy'n ysgogi amser talu'r ardoll. Gall y swm taladwy fod yn seiliedig ar wybodaeth yn ymwneud â chyfnod cyn yr ymrwymiad i dalu neu bod yr ardoll yn daladwy dim ond os cyrraedd trothwy, neu'r ddau. Ni fydd y safon hon yn cael fawr o effaith ar y Datganiad o Gyfrifon.*
- *Gwelliannau blynyddol i safonau IFRS (Cylch 2011-2013). Bach yw'r gwelliannau hyn, yn bennaf er mwyn roi eglurhad ac ni fyddant yn cael fawr o effaith ar y Datganiad o Gyfrifon.*

NODIADAU I'R CYFRIFON

1. CREBWYLL WRTH DDILYN POLISIÂU CYFRIFYDDU

Wrth ddilyn y polisiâu cyfrifyddu sydd ar dudalennau 14-21, mae'r Awdurdod wedi gorfod arfer doethineb wrth ymdrin â thrafodion cymhleth neu'r rhai lle mae ansicrwydd am y dyfodol. Rhaid penderfynu ar rai pethau yn y datganiad o gyfrifon oherwydd bod llawer o ansicrwydd am lefelau'r cyllid yn y dyfodol ar gyfer Llywodraeth Leol. Fodd bynnag, mae'r Awdurdod wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd hwn yn ddigon eto i ddarparu arwydd y gallai asedau'r Awdurdod gael eu niweidio o ganlyniad i'r angen i leihau lefelau darpariaeth gwasanaethau.

2. RHAGDYBIAETHAU A WNAED AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU PWYSIG ERAILL O ANSICRWYDD WRTH AMCANGYFRIF

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sy'n seileidig ar ragdybiaethau a wnaed gan yr Awdurdod ynglŷn â'r dyfodol neu bethau eraill sy'n ansicr. Mae'r amcangyfrifon yn ystyried profiad hanesyddol, y tueddiadau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir penderfynu ar falansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn wahanol iawn i'r rhagdybiaethau a'r amcangyfrifon.

Y prif eitem ar Fantolen yr Awdurdod ar 31 Mawrth 2014 y mae y mae iddi risg sylweddol o gael eu haddasu'n fawr yn y flwyddyn ariannol sy'n dod, yw:-

Eitem	Ansicrwydd	Yr Effaith os yw'r Canlyniadau Gwirioneddol yn wahanol i'r Tybiaethau
PENSIYNAU DIFFODDWYR TÂN Y SYSTEM RDS	Gwnaeth yr Awdurdod ddarpariaeth o £667k yn 2013-14 ar gyfer mynediad at gynllun pensiwn y Diffoddwyr Tân i'r system RDS. Cafwyd cytundeb rhwng Undeb yr FBU a'r DCLG a nawr mae'n fater o gyfrifo'r arian sy'n ddyledus i'r rhai a fydd yn derbyn y cynnig. Gwnaed asesiad o uchafswm y costau i'r Awdurdod, ac amcangyfrifid fod hyn yn £960k, yn seiliedig ar y ragdybiaeth y byddai holl staff y system RDS sydd yn y cynllun pensiwn ar hyn o bryd yn ôl-ddyddio.	Mae'r ddarpariaeth wedi ei seilio ar amcangyfrif y byddai dau draean o staff y system RDS yn ôl-ddyddio o bosib. Os bydd hyn yn sylweddol uwch, bydd angen ychwanegu at y ddarpariaeth. Disgwylir y bydd taliadau o'r ddarpariaeth yn cael eu gwneud yn 2015-16.
YMRWYMIAD PENSIYNAU	Mae'r amcangyfrif o'r ymrwymiad net i dalu pensiynau yn dibynnu ar nifer o dybiaethau cymhleth yn ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddiwyd, y gyfradd yr amcanestynnir y bydd cyflogau'n codi, newidiadau mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marw ac, ar gyfer Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, yr enillion a ddisgwylir ar asedau'r gronfa bensiwn. Defnyddir actiwariaid i roi asesiad o'r ymrwymadau.	Mae newidiadau cymharol fach yn y rhagdybiaethau yn gallu cael effaith sylweddol ar ymrwymiad net pensiynau. Ni fydd yr ymrwymiad net pensiynau a ddangosir yn y fantolen yn dod yn daladwy dros gyfnod ymddeol y gweithwyr cyfredol a'r rhai sydd wedi ymddeol, fel bod modd ymestyn addasiadau i'r ymrwymadau dros gyfnod o flynyddoedd drwy newidiadau i gyfraniadau gweithwyr a chyflogwyr. Mae cynnydd yng nghyfraniadau cyflogwyr yn cael effaith uniongyrchol ar y gyllideb.

3. EITEMAU PWYSIG INCWM A GWARIANT

Nid oedd unrhyw eitemau sylweddol o incwm na gwariant y tu allan i weithrediad arferol yr Awdurdod Tân.

4. DIGWYDDIADAU AR ÔL DYDDIAD Y FANTOLEN

Nid yw'r Datganiad o Gyfrifon wedi cael ei awdurdodi i'w gyhoeddi eto gan Drysorydd yr Awdurdod Tân. Dyna'r sefyllfa ar 30 Mehefin 2015. Nid yw digwyddiadau ar ôl y dyddiad hwn yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol na'r nodiadau. Pan fo digwyddiadau cyn y dyddiad hwn yn darparu gwybodaeth am amodau a oedd yn bodoli ar 31 Mawrth 2015, mae'r ffigurau yn y datganiadau ariannol a'r nodiadau wedi cael eu haddasu ymhob agwedd bwysig er mwyn adlewyrchu ardrawiad yr wybodaeth hon.

5. ADDASIADAU RHWNG SAIL CYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN REOLIADAU

Mae'r Nodyn hwn yn rhestru'r addasiadau a wneir i gyfanswm yr incwm a'r gwariant cynhwysfawr a gydnabyddir gan yr Awdurdod yn y flwyddyn, a hynny yn unol â'r arfer cyfrifyddu priodol i'r adnoddau a enwir gan y darpariaethau statudol fel rhai sydd ar gael i'r Awdurdod ar gyfer cwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw yn y dyfodol.

2014/15	Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio				wrth gefn nas ellid
	Balans Cronfa wrth Gefn Gyffredinol	Cronfa wrth Gefn Cyfalaf wedi'i glustnodi	Cronfa wrth Gefn Talebion Cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio	Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn nas ellid defnyddio
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chyfrif Cyfalaf wedi'i addasu					
Gwrthdroi eitemau wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Costau ar gyfer dibrisiad a nam ar asedau anghyfredol	(3,274)	0	0	(3,274)	3,274
Ailbriso colledion ar Eiddo ac Offer	113			113	(113)
Amorteiddiad Asedau Anghyffwrddadwy	0			0	0
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wnaed	661	704	0	1,365	(1,365)
Cynnwys yr eitemau heb eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr					
Darpariaeth Statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	2,142	0	0	2,142	(2,142)
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chronfa wrth Gefn Talebau Cyfalaf					
Trosglwyddo elw gwerthiant ariannol a gredydwyd fel rhan o'r gwerthiant ennill/collii i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0	0
Defnydd o gronfa wrth gefn talebau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	22	22	(22)
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cronfa wrth Gefn Pensiynau					
Gwrthdroi eitemau'n berthnasol i fuddio ymdeol wedi'u debydu neu credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 19)	(13,050)	0	0	(13,050)	13,050
cyfraniadau pensiwn gan y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr a dalwyd yn ystod y flwyddyn	3,260	0	0	3,260	(3,260)
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig:					
y swm a dalwyd o'r ariannu swyddogion i'r Datganiad Incwm a Gwariant yn wahanol ar sail cronni'r arian oedd yn daladwy yn y flwyddyn yn unol ag anghenion statudol.	(10)	0	0	(10)	10
Cyfanswm Addasiadau	(10,158)	704	22	(9,432)	9,432

2013/14	Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddi				Cronfeydd wrth gefn na ellid ddefnyddio
	Balans Cronfa wrth Gefn Gyffredinol	Cronfa wrth Gefn Cyfalaf wedi'i glustnodi	Cronfa wrth Gefn Talebion Cyfalaf	Cyfanswm Cronfeydd wrth gefn gellid defnyddio	Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn nas ellid defnyddion
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chyfrif Cyfalaf wedi'i addasu					
Gwrthdroi eitemau wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant					
Cynhwysfawr					
Costau ar gyfer dibrisiad a nam ar asedau anghyfredol	(3,216)	0	0	(3,216)	3,216
Ailbriso colledion ar Eiddo ac Offer	0			0	0
Amorteiddiad Asedau Anghyffwrddadwy	543	0	0	543	(543)
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau wnaed	125	0	0	125	(125)
Cynnwys yr eitemau heb eu debydu na'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant					
Cynhwysfawr					
Darpariaeth Statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	2,052	0	0	2,052	(2,052)
Addasiadau'n bennaf yn ymwneud â Chronfa wrth Gefn Talebau Cyfalaf					
Trosglwyddo elw gwerthiant ariannol a gredydwyd fel rhan o'r gwerthiant ennill/colli i'r	0	0	0	0	0
Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	0	0	0	0	0
Defnydd o gronfa wrth gefn talebau cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	0	0	0	0
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cronfa wrth Gefn Pensiynau					
Gwrthdroi eitemau'n berthnasol i fuddio ymddeol wedi'u debydu neu credydu i'r Datganiad	(13,685)	0	0	(13,685)	13,685
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (gweler Nodyn 18)					
cyfraniadau pensiwn gan y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr a dalwyd yn	3,156	0	0	3,156	(3,156)
ystod y flwyddyn					
Addasiad yn bennaf yn ymwneud a'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig:					
y swm a dalwyd o'r ariannu swyddogion i'r Datganiad Incwm a Gwariant yn wahanol ar sail	35	0	0	35	(35)
cronni'r arian oedd yn daladwy yn y flwyddyn yn unol ag anghenion statudol.					
Cyfanswm Addasiadau	(10,990)	0	0	(10,990)	10,990

6. TROSSLWYDDIADAU I AC O'R CRONFEYDD A GLUSTNODWYD

Mae'r Nodyn hyn yn rhestru'r trosglwyddiadau i'r cronfeydd wrth gefn, ac ohonynt, ers 1 Ebrill 2013.

	Balans 1 Ebrill 2013	Trosglwyddiadau i mewn 2013/14	Trosglwyddiadau allan 2013/14	Balans 31 Mawrth 2014	Trosglwyddiadau allan 2014/15	Trosglwyddiadau i mewn 2014/15	Balans 31 Mawrth 2015
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Cronfa Gyffredinol	(1,609)	0	(116)	(1,725)	0	(92)	(1,817)
Cronfeydd wrth gefn grantiau a rhai a glusnodwyd	(424)	118	(1,440)	(1,746)	704	(525)	(1,567)
Cyfanswm	(2,033)	118	(1,556)	(3,471)	704	(617)	(3,384)

7. GWARIANT AC INCWM GWEITHREDU ERAILL

2013/14 £000		2014/15 £000
11	Diffyg ar Weithrediadau Masnachu	7
0	Enillion/colledion wrth gael gwared ar asesau anghyfredol	(22)
543	Cyfraniad Refeniw i Gyfalaf	534
554	Cyfanswm	519

8. INCWM A GWARIANT CYLLID A BUDDSODDIADAU

2013/14 £000		2014/15 £000
390	Llog taladwy a thaliadau tebyg	406
(21)	Llog	(22)
10,838	Llog Net ar fudd ymrwymiad budd diffiniedig	10,704
11,207	Cyfanswm	11,088

9. TRETHIANT AC INCYMAU GRANT AMHENODOL

2013/14 £000		2014/15 £000
(31,772)	Ardollau Awdurdodau Lleol	(31,772)
(31,772)	Cyfanswm	(31,772)

10. EIDDO PEIRIANNAU AC OFFER AC ASED AU ANNIRIAETHOL

Caiff yr asedau eu priso fel yr amlinellir yn Nodyn 4 a Nodyn 17 o'r Polisiâu Cyfrifyddu. Isod, ceir manylion yr asedau a ddelid ar 31 Mawrth 2015 a ffigurau cymharol 31 Mawrth 2014, ynghyd â manylion symudiad yn ystod y flwyddyn:-

2014-2015	<i>Tir ac Adeiladau</i>	<i>Cerbydau ac Offer</i>	<i>Seilwaith</i>	<i>Asedau Anweithredol</i>	<i>Cyfanswm Eiddo, Peiriannau ac Offer</i>	<i>Cyfanswm Asedau Anniriaethol</i>
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth Llyfr Gros ar 1 Ebrill 2014	26,419	23,327	260	2,610	52,616	65
GWERTH AR 1 EBRILL 2014	26,419	23,327	260	2,610	52,616	65
Ychwanegiadau	893	2,651	0	3,110	6,654	0
	0	1,398	0	(1,398)	0	0
Ailbrisiadau	113	0	0	0	113	0
Gwariant a	0	(40)	0	0	(40)	0
Gomisiynwyd	0	(126)	0	0	(126)	0
Gwaredu						
Amhariad/Cyfalafu dan Statud	(541)	0	0	0	(541)	0
GWERTH LLYFR GROS AR 31 MAWRTH 2015	26,884	27,210	260	4,322	58,676	65
Dibrisiad Cronedig ar 1 Ebrill 2014	(3,507)	(11,104)	(244)	0	(14,855)	(65)
Ailbrisiad	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad am y flwyddyn	(792)	(1,940)	(1)	0	(2,733)	0
	0	0	0	0	0	0
Amhariad CCIG	0	0	0	0	0	0
Amhariad Cronfeydd Refeniw						
Addasu/Les	0	126	0	0	126	0
Gwaredu						
Dibrisiad Cronedig ar 31 Mawrth 2015	(4,299)	(12,918)	(245)	0	(17,462)	(65)
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2015	22,585	14,292	15	4,322	41,214	0
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2014	22,912	12,223	16	2,610	37,761	0

Data Cymharol 2013-2014	<i>Tir ac Adeiladau</i>	<i>Cerbydau ac Offer</i>	<i>Seilwaith</i>	<i>Asedau Anweithredol</i>	<i>Cyfanswm Eiddo, Peiriannau ac Offer</i>	<i>Cyfanswm Asedau Anniriaethol</i>
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>
Gwerth Llyfr Gros ar 1 Ebrill 2013	26,088	25,121	260	173	51,642	65
GWERTH AR 1 EBRILL 2013	26,088	25,121	260	173	51,642	65
Ychwanegiadau	782	726	0	2,437	3,945	0
Ailbrisiadau	0	0	0	0	0	0
Gwariant a	0	0	0	0	0	0
Gomisiynwyd	0	(2,520)	0	0	(2,520)	0
Gwaredu						
Amhariad/Cyfalafu dan Statud	(451)	0	0	0	(451)	0
GWERTH LLYFR GROS AR 31 MAWRTH 2014	26,419	23,327	260	2,610	52,616	65
Dibrisiad Cronedig ar 1 Ebrill 2013	(2,760)	(11,608)	(242)	0	(14,610)	(65)
Ailbrisiad	0	0	0	0	0	0
Dibrisiad am y flwyddyn	(747)	(2,016)	(2)	0	(2,765)	0
	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0
Addasu	0	2,520	0	0	2,520	0
Gwaredu						
Dibrisiad Cronedig ar 31 Mawrth 2014	(3,507)	(11,104)	(244)	0	(14,855)	(65)
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2014	22,912	12,223	16	2,610	37,761	0
GWERTH LLYFR NET AR 31 MAWRTH 2013	23,328	13,513	18	173	37,032	0

11. OFFERYNNAU ARIANNOL

Categoriâu Offerynnau Ariannol

Mae'r categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn cael eu cario yn y Fantolen:

	Hir Dymor		Cyfredol	
	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014	31 Mawrth 2015	31 Mawrth 2014
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau a swm sy'n dderbyniadwy	-	-	2,880	1,510
Asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	-	-	-	-
Cyfanswm Buddsoddiadau	0	0	2,880	1,510
Dyledwyr				
Benthyciadau a swm sy'n dderbyniadwy	-	-	-	-
Asedau ariannol a wnaed ar gyfansymiau cytundeb	-	-	0	40
Cyfanswm Dyledwyr	0	0	0	40
Benthyciadau				
Rhwymedigaeth ariannol ar gost armoteiddio	15,929	10,647	9,021	10,654
Cyfanswm Benthyciadau	15,929	10,647	9,021	10,654
Credydwyr				
Rhwmedigaethau ariannol a wnaed ar gyfanswm	-	-	1,582	1,066
Cyfanswm Credydwyr	-	-	1,582	1,066

Nodyn 1 – Dan y gofynion cyfrifyddu, dangosir gwerth cludo'r offeryn ariannol yn y fantolen, sy'n cynwys y prif swm a gafodd ei fenthyc neu y rhoddwyd ei fenthyc, ac addasiadau pellach ar gyfer costau torri neu fenthyciadau a llog mewn camau (mesurir hyn trwy gyfrifiad o'r gyfradd llog effeithiol) gan gynnwys llog wedi cronni. Dangosir y llog cronedig ar wahân yn yr asedau/ymrwyniadau cyfredol, lle mae'r taliadau/derbyniadau yn ddyledus o fewn blwyddyn. Y gyfradd llog effeithiol yw'r llog cronedig a dderbynir dan yr offeryn, wedi ei haddasu ar gyfer amorteiddiad unrhyw breimymau neu ddisgowntiau sydd yn y pris prynu.

Nodyn 2 – Mesurir y gwerth teg trwy:

- Gyfeirio'n uniongyrchol at y dyfynbrisiau a gyhoeddir mewn marchnad fyw; a/neu
- Amcangyfrif trwy ddefnyddio techneg prisio.

Pan ganfyddir bod amhariad ar asedau oherwydd tebygolrwydd o ganlyniad i ddigwyddiad blaenorol na chaiff y taliadau dan y contract eu talu, ysgrifennir yr ased i lawr a'i roi ar yr Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

Caiff unrhyw enillion a cholledion ar ddadgydnabod yr ased eu credydu/debydu i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

Er nad oes angen llunio gwybodaeth fwy manwl, bydd angen gwybodaeth ychwanegol er hwynn yn yr amgylchiadau canlynol, er eu bod yn anhebygol:

- Unrhyw symudiadau anarferol;
- Aildosbarthu offerynnau;
- Dadgydnabod offerynnau;
- Sicrwydd cyfochrog;
- Lwfans ar gyfer colledion credyd; a
- Diffyg dalu a thrangwyddo.

Rhoddir esboniadau o'r rhain isod

Enillion/Colledion Offerynnau Ariannol

Dyma'r enillion a'r colledion sy'n cael eu cydnabod yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant mewn perthynas â'r offerynnau ariannol:

Enillion a Cholledion Offerynnau Ariannol				
	2013/14		2014/15	
	Ymrwymadau Ariannol Mesurir ymrwymadau ar gost amorteiddiedig £000	Asedau Ariannol Benthyciadau a derbyniadau £000	Ymrwymadau Ariannol Mesurir ymrwymadau ar gost amorteiddiedig £000	Asedau Ariannol Benthyciadau a derbyniadau £000
Gwariant llog	390		406	
Cyfanswm y gwariant yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau Incwm Llog	390		406	
Cyfanswm yr incwm yn y Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau		(21)		(22)
Enillion(colledion) net am y flwyddyn	(390)	21	(406)	22

Benthycia Allanol

Mae'r benthyciadau sy'n weddill wedi dod trwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Mae'r tabl canlynol yn rhoi dadansoddiad o'r benthyciadau yn ôl adeg aeddfedu.

Ffynhonnell y Benthyciad	Cyfradd Llog Taladwy 2014/15 %	Cyfyngiad au cymeradw y Isafswm i Uchafswm %	Gwir % Mawrth 2014	Gwir % Mawrth 2015	Cyfanswm yn weddill ar 31 Mawrth 2014		Cyfanswm yn weddill ar 31 Mawrth 2015	
					£'000		£'000	
Bwrdd Benthycia Gwaith Cyhoeddus	1.09 – 4.9					14,290		17,940
Benthyciadau'r Farchnad	0.33 – 0.55					7,000		7,000
<u>DADANSODDI BENTHYCIADAU YN OL AEDDFEDIAI</u>								
Rhwng 1 flwyddyn		0% - 55%	50.04%	36.13		10,654		9,010
Rhwng 1 a 2 flynedd		0% - 50%	17.22%	12.97	3,666		3,234	
Rhwng 2 a 5 mlynedd		0% - 50%	14.89%	1.89	3,171		471	
Rhwng 5 a 10 mlynedd		0% - 75%	4.35%	28.28	927		7,052	
Dros 10 mlynedd		0% - 100%	13.50%	20.74	2,872		5,173	
CYFANSWM						21,290		24,940

Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy sy'n rheoli swyddogaeth y Trysorlys ar ran yr Awdurdod Tân, ac mae wedi broceru benthyciadau'r farchnad tymor byr dan enw Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy er mwyn manteisio ar y cyfraddau is sydd ar gael i Awdurdod Lleol.

12. GWERTH TEG O ASEDAU AC YMRWYMIADAU SY'N CAEL EU CARIO AR GOST AMORTEIDDIEDIG

Mae'r ymrwymadau ariannol a'r asedau ariannol a gynrychiolir gan fenthyciadau a derbyniadau yn cael eu cario ar y fantolen ar gost amorteiddiedig (mewn asedau/ymrwymadau tymor hir gyda llog cronodig mewn asedau/ymrwymadau cyfredol). Gellir asesu eu gwerth teg trwy gyfrifo gwerth presennol y llif arian sy'n digwydd dros weddill oes yr offerynnau, gan ddefnyddio'r rhagdybiaethau canlynol:

- O ran benthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus a benthyciadau eraill sy'n daladwy, mae benthyciadau gan y Bwrdd wedi cael eu defnyddio i ddarparu gwerth teg dan weithdrefnau ad-dalu dyledion y Bwrdd;
- O ran benthyciadau a dderbynnir, defnyddiwyd y cyfraddau farchnad meincnod cyffredinol i ddarparu'r gwerth teg;
- Ni chydabyddir ad-daliad cynnar nac amhariad;
- Pan fo offeryn yn aeddfedu ymhen llai na 12 mis, neu pan fo'n swm masnach neu'n swm derbynadwy arall, cymerir mai'r gwerth teg yw'r swm sy'n cario neu'r swm ar y bil;
- Cymerir mai gwerth teg swm masnach neu swm derbynadwy arall yw'r swm ar yr anfoneb neu'r bil.

Dyma'r gwerthoedd teg a gyfrifir:

	31 Mawrth 2014		31 Mawrth 2015	
	Swm cario £000	Gwerth teg £000	Swm cario £000	Gwerth teg £000
Dyled y BBGC	14,290	15,263	17,940	20,148
Dyled nad yw i'r BBGC	7,000	7,000	7,000	7,000
Cyfanswm y dyled	21,290	22,263	24,940	27,148

Mae'r gwerth teg wedi cael ei gyfrifo gan gyfeirio'n benodol at ddyfynbrisiau a gyhoeddwyd mewn marchnad weithredol. Yn achos yr Awdurdod Tân, maent yn seiliedig ar breimymau a fyddai'n daladwy pe ildwyd benthyciadau PWLB ac yn darparu rhagamcan o'r llog ychwanegol sy'n daladwy i'w gymharu â'r un benthyciad ar gyfraddau cyfredol y farchnad â disgownt yn ôl i'r cyfnod presennol.

13. RHESTRAU STOC

Isod, dangos dadansoddiad o'r stoc a ddelir, a'r symudiadau yn ystod y flwyddyn fel yr oedd pethau ar 31 Mawrth 2014 a 31 Mawrth 2015.

	Prif Storfeydd		Stoc Faniau Cludiant		Cyfansymiau	
	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000	2013/14 £'000	2014/15 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	369	435	14	14	383	449
Pryniadau	280	265	19	21	299	286
Cydnabyddir fel Gwariant yn y flwyddyn	(214)	(243)	(19)	(21)	(233)	(264)
Dilead yn y flwyddyn						
Balans sy'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn	435	457	14	14	449	471

14. **DYLEDWYR**

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Cyrrff Llywodraeth Ganolog	2,213	725
Awdurdodau Lleol Eraill	11	147
Cyrrff y GIG	28	1
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	77	44
Endidau ac Unigolion Eraill	90	104
CYFANSWM DYLEDWYR	2,419	1,021

15. **ARIAN PAROD A CHYFWERTH AG ARIAN PAROD**

Mae'r arian gwirioneddol mewn llaw yn cynrychioli'r arian a ddangosir yn y Fantolen, ynghyd â'r trafodion nad effeithir arnynt o fewn y balans banc wedi ei glirio ar 31 Mawrth 2015 Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r sefyllfa:-

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Cyfrifon Galw Banc	1,510	2,880
Buddsoddiadau Tymor Byr	0	0
Cyfrifon Banc Cyfredol	19	28
Imprest Arian Mân	2	2
Cyfanswm yr Arian a'r Cyfwerth ag Arian	1,531	2,910

16. **CREDYDWYR**

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Cyrrff Llywodraeth Ganolog	510	183
Awdurdodau Lleol Eraill	902	71
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	46	59
Endidau ac Unigolion Eraill	0	179
	1,949	2,451
CYFANSWM Y CREDYDWYR	3,407	2,943

17. **DARPARIAETHAU**

Ar 31 Mawrth 2015 roedd yr Awdurdod yn dal tair darpariaeth. Roedd y ddarpariaethau a ddelid, a'r symudiad ar y darpariaethau, fel a ganlyn.

Darpariaeth Bensiynau

Neilltuwyd darpariaeth ar gyfer gwneud taliadau lwmp-swm i'r Gronfa Bensiwn o ganlyniad i Ddiffoddwyr Tân llawn amser yn ymddeol ar sail afiechyd. Mae lefel y ddarpariaeth yn seiliedig ar ymrwymadau hysbys y taliadau yn y dyfodol i'r gronfa bensiwn. Ni fu unrhyw symudiad ar y gronfa eleni gan fod modd ariannu'r costau hyn o'r gyllideb refeniw.

Darpariaeth Cyflog Cyfartal

Mae darpariaeth wedi cael ei chydabod i'w defnyddio ar gyfer canlyniadau ariannol yr adeg pan fydd diffoddwyr tân y system RDS yn cael hawl i'r un amodau gwasanaeth â diffoddwyr tân amser cyflawn. Talwyd y rhan fwyaf o'r taliadau rhwng 2012-13 a 2014-15. Disgwylir y bydd rhai taliadau pellach yn 2015-16. Caiff y ddarpariaeth hon ei hadolygu yn 2015-16 i bennu lefel yr hawliadau sy'n weddill.

Darpariaeth ar gyfer OI-bensiynau

Yn dilyn negodi rhwng Undeb yr FBU a'r DLCC daethpwyd i gytundeb sy'n caniatáu i staff y system RDS gael mynediad ôl-weithredol i'r cynllun pensiwn. Dyma ddarpariaeth i ymorol am ôl-ddyddio cyfraniad y cyflogwr i'r gronfa pensiwn ar gyfer staff y system RDS. Bydd yn cymryd cryn amser i sefydlu a chyfrifo'r symiau dyledus, felly dynodwyd hon yn ddarpariaeth tymor hir.

	<i>Darpariaeth Bensiynau</i>	<i>Darpar- iaeth Cyflog Cyfartal</i>	<i>Darpariaeth ar gyfer OI- bensiynau</i>	<i>Llai na Chyfansymiau Un Flwyddyn</i>	<i>Mwy na chyfansymiau 1 flwyddyn</i>
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans Terfynol 31/03/13	(100)	(41)	(300)	(141)	(300)
Trosglwyddiadau (i mewn)/allan,	0	14	(367)	14	(367)
Balans Terfynol 31/03/14	(100)	(27)	(667)	(127)	(667)
Trosglwyddiad i mewn 2014-15	0	0	0	0	0
Balans Terfynol 31/03/15	(100)	(27)	(667)	(127)	(667)

18. CRONFEYDD DEFNYDDADWY

Cronfeydd Cyffredinol

Doeth yw i'r Awdurdod ddal Cronfa Gyffredinol, a'r disgwyl mai'r meysydd lle bydd yn cael ei defnyddio fydd:-

- codiadau cyflog;
- tanategu'r gyllideb ar gyfer 2015-16; a
- gostyngiad mewn arian grant.

Balans y gronfa ar 31 Mawrth 2015 yw £1.817 miliwn (31 Mawrth 2014, £1,725m).

Cronfeydd a Glustnodwyd

Sefydlwyd nifer o gronfeydd a glustnodwyd ar gyfer cynlluniau y mae'r Awdurdod wedi cytuno i'w hariannu.

	<i>Balans 1 Ebrill 2013</i>	<i>Trosglwydd- iadau i mewn/(allan) 13/14</i>	<i>Balans 31 Mawrth 14</i>	<i>Trosglwydd- iadau i mewn/(allan) 14/15</i>	<i>Balans 31 Mawrth 15</i>
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cronfa Pensiwn	169	0	169	0	169
Cynllun Radio	0	0	0	300	300
Gostyngiad Grant ADTC	0	0	0	225	225
Cyrsiau Rheoli Digwyddiadau	116	(116)	0	0	0
Cronfa Log	100	0	100	0	100
Cronfa Gyfalaf	0	1,440	1,440	(700)	740
Cyfansymiau	385	1,324	1,709	(175)	1,534

Cronfeydd Grantiau

Dan Safonau IFRS, mae unrhyw grantiau a dderbyniwyd gan yr Awdurdod ar gyfer cynlluniau penodol ond sydd heb gael eu defnyddio yn y flwyddyn yn cael eu dangos dan Gronfeydd Defnyddadwy. Mae'r grantiau sydd wedi cael eu cario drosodd ar gyfer 2014-15 yn ymwneud â grantiau Cydnerth. Balans y gronfa ar 31 Mawrth 2015 yw £33,172 (31 Mawrth 2014 - £37,165).

31 Mawrth 2014 £'000		31 Mawrth 2015 £'000
1,725	Cronfa Gyffredinol	1,817
1,709	Cronfeydd a Glustnodwyd	1,534
37	Cronfeydd Grantiau	33
3,471	Cyfanswm y Cronfeydd Defnyddadwy	3,384

19. CRONFEYDD ANNEFNYDDADWY

31 Mawrth 2014 £'000		31 Mawrth 2015 £'000
3,028	Cronfa Ailbriso	3,018
10,406	Cyfrif Addasu Cyfalaf	10,784
(243,981)	Cronfa Bensiynau	(278,140)
(247)	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	(257)
(230,794)	Cyfanswm y Cronfeydd Annefnyddadwy	(264,595)

Cronfa Ailbriso

Mae'r Gronfa Ailbriso yn cynnwys yr enillion a wnaed gan yr Awdurdod yn codi o gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, ei Beiriannau a'i Offer. Bydd y balans yn cael ei ostwng pan fo asedau gydag enillion cronedig yn:

- cael eu hailbriso am i lawr, neu eu hamharu a'r enillion yn cael eu colli
- cael eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, a'r enillion yn cael eu treulio trwy ddibrsiad, neu
- cael eu gwared, a'r enillion yn cael eu gwireddu.

Nid yw'r Gronfa ond yn cynnwys enillion cronedig ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crewyd y Gronfa. Mae enillion cronedig sy'n codi cyn y dyddiad hwnnw'n cael eu cyfuno yn y balans ar y Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2013/14 £'000	Cronfa Ailbrisio	2014/15 £'000
3,147	Balans ar 1 Ebrill	3,028
0	Ailbrisio asedau am i fyny	113
(119)	Gwahaniaeth rhwng dibrisiad gwerth teg a dibrisiad cost hanesyddol	(123)
3,028	Balans ar 31 Mawrth	3,018

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn ymgorffori'r gwahaniaethau amseru sydd rhwng y trefniadau gwahanol ar gyfer rhoi cyfrif am dreuliant asedau anghyfredol ac ar gyfer ariannu caffael, adeiladu neu wella'r asedau hynny dan y darpariaethau statudol. Debydir y Cyfrif gyda chost caffael, adeiladu neu wella gan fod dibrisiad, colled amhariad ac amorteiddiad yn cael eu codi ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant (gyda chofnodion cyson o'r Gronfa Ailbrisio i drosi ffigurau gwerth teg yn sail cost hanesyddol). Credydir y Cyfrif gyda'r symiau a neilltuwyd gan yr Awdurdod fel arian ar gyfer costau caffael, adeiladu a gwella. Mae'r Cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion cronedig ar Eiddo Buddsoddi, ac enillion a gydnabuwyd ar asedau rhoddedig sydd eto i gael eu treulio gan yr Awdurdod. Mae'r Cyfrif hefyd yn cynnwys enillion prisio a gronnwyd ar Eiddo, Peiriannau ac Offer cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crewyd y Gronfa Ailbrisio ar gyfer dal enillion o'r fath.

2013/14		2014/15
£'000		£'000
10,783	Balans 1af Ebrill	10,406
	gwrthdroi eitemau sy'n berthnasol i wariant cyfalaf wedi'i ddebydu neu'i gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:	
(3,097)	▪ Costau dibrisiad ac amhariad asedau anghyfredol	(3,151)
(3,097)		(3,151)
(3,097)	cyfanswm net dibrisio ar asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn	(3,151)
	Cyllido cyfalaf a wnaed yn y flwyddyn	
0	▪ Defnydd o Gronfa Wrth Gefn Talebion Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	22
543	▪ Grantiau a chyfraniadau cyfalaf a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a ddefnyddiwyd ar gyfer ariannu cyfalaf	1,365
2,052	▪ Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a gostiwyd yn erbyn y cronfa gyffredinol	2,142
125	▪ Addasiad prydles blwyddyn blaenorol	0
(377)		378

Mae'r nodiadau gwrthgyferbyniol ar gyfer Dibrisio, costau Amhariad ac Ailbrisio yn cael eu rhoi naill ar y Gronfa Ailbrisio neu'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn ôl y meini prawf uchod. Mae'r tabl isod yn dangos y trafodion a wnaed ar y Gronfa Ailbrisio a'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

2014-15	Datganiad Asedau Sefydlog (Nodyn 10)	Cronfa Ailbrisio	Cyfrif Addasu Cyfalaf	Cyfansymiau
Dibrisio	(2,733)	(123)	(2,610)	(2,733)
Amhariad	(541)	0	(541)	(541)
Ailbrisiadau	0	0	0	0
Dibrisio Ailbrisiadau	0	0	0	0
Cyfanswm	(3,274)	(123)	(3,151)	(3,274)
2013-14	Datganiad Asedau Sefydlog (Nodyn 10)	Cronfa Ailbrisio	Cyfrif Addasu Cyfalaf	Cyfansymiau
Dibrisio & Nam	(2,765)	(119)	(2,646)	(2,765)
Amhariad	(451)	0	(451)	(451)
Ailbrisiadau	0	0	0	0
Dibrisio Ailbrisiadau	0	0	0	0
Cyfanswm	(3,216)	(119)	(3,097)	(3,216)

Cronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau

Mae'r Gronfa wrth gefn ar gyfer Pensiynau yn amsugno'r gwahaniaethau amseru sy'n codi oherwydd y trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrifyddu buddion ôl-gyflogi a buddio ariannu yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Awdurdod yn rhoi cyfrif am fuddion ôl-gyflogi yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant gan fod y buddion yn cael eu hennill gan weithiwr sy'n cronni blynyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r ymrwyniadau a gydnabyddir i adlewyrchu chwyddiant, newid rhagdybiaethau ac adenillion buddsoddiadau ar unrhyw adnoddau a neilltuir i gwrdd â'r costau. Fodd bynnag, mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol i unrhyw fuddion a enillir gael eu hariannu gan fod yr Awdurdod yn gwneud cyfranidau cyflogwr i'r cronfeydd pensiwn neu'n talu unrhyw bensiynau yn y pen draw y mae'n gyfrifol amdanynt. Felly, mae'r balans debyd ar y Gronfa wrth gefn a gyfer Pensiynau yn dangos diffyg sylweddol yn y buddion a enillwyd gan weithwyr blaenorol a chyfredol a'r adnoddau y mae'r Awdurdod wedi eu neilltuo ar eu cyfer. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y bydd arian wedi ei neilltuo erbyn yr adeg y bydd y buddion i'w talu.

2013/14 £'000	SYMUDIADAU ar y GRONFA WRTH GEFN AR GYFER PENSIYNAU	2014/15 £'000
(251,900)	Balans Agoriadol 1 Ebrill	(243,981)
(13,685)	Gwrth-droi eitemau a ddebydir i Ddarparu Gwasanaeth yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant	(13,050)
3,156	Cyfraniadau pensiwn y cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn	3,260
0	Addasiad	(10)
18,448)	Ailfesur yr ymrwymiad budd diffiniedig net	(24,359)
7,919	SYMUDIAD AR Y GRONFA WRTH GEFN AR GYFER PENSIYNAU	(34,159)
(243,981)	BALANS TERFYNOL	(278,140)

Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Mae'r Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn ymgorffori'r gwahaniaethau a fyddai fel arall yn codi ar falans y Gronfa Cyffredinol o ganlyniad i absenoldebau digolledol a enillwyd ond na chymerwyd yn y flwyddyn, e.e. hawl i wyliau blynyddol wedi ei gario drosodd ar 31 Mawrth. Mae trefniadau statudol yn ei gwneud yn ofynnol bod yr ardrawiad ar Falans y Gronfa Gyffredinol yn cael eu niwtraleiddio trwy drosglwyddo i mewn neu allan o'r Cyfrif.

2013/14 £'000	Cyfrif Absenoldebau Cronedig	2014/15 £'000
(282)	Balans ar 1 Ebrill	(247)
282	Setlo neu ganslo cronriad a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	247
(247)	Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyffredol	(257)
(247)	Balans ar 31 Mawrth	(257)

20. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGARWCH GWEITHREDU

2013/14 £'000		2014/15 £'000
9,552	(Gwarged)/Diffyg Net ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	9,642
0	Addasiadau i'r (Gwarged/Diffyg Net ar gyfer Symudiadau Annariannol	(113)
66	Cynnydd/(Gostyngiad) yn y Stoc	22
(129)	Cynnydd/(Gostyngiad) yn y Dyledwyr	(1,398)
(409)	(Cynnydd)/Gostyngiad yn y Credydwyr	464
(2,765)	Cost Dibrisio	(2,733)
0	Cyfraniadau a Dderbyniwyd/Derbyniadau Cyfalaf	(153)
(10,529)	Addasiadau Pensiwn IAS 19	(9,790)
(451)	Codi am Amhariad	(541)
(125)	Addasiad ar gyfer Lesoedd Cyllid	0
(14)	Cyfraniad (i)/o Wahanol Ddarpariaethau	(1)
(2)	Gostyngiad yn y Gronfa Grantiau	4
1,440	Trosglwyddiad i/(o) Gronfeydd wrth gefn	616
(35)	Cronfa wrth gefn Absenoldebau Cronedig	(10)
(12,953)	Llai'r Cyfanswm Addasiadau am eistемаu sydd yn y (Gwarged) neu'r Diffyg net ar Ddarparu Gwasanaethau sy'n Weithgareddau Buddsoddi ac Ariannu	(13,633)
(390)	Llog a dalwyd	(406)
21	Llog a dderbyniwyd	22
(369)	Llai'r Cyfanswm	(384)
(3,770)	Llif Arian net o Weithgareddau Gweithredu	(4,375)

21. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGARWCH BUDDSODDI

2013/14 £'000		2014/15 £'000
3,945	Prynu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	6,654
0	Elw o werthu eiddo, peiriannau ac offer, eiddo buddsoddi ac asedau anniriaethol	(22)
(543)	Derbyniadau eraill o weithgareddau buddsoddi	(1,366)
3,402	Llif arian net o weithgareddau buddsoddi	5,266

22. DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU ARIANNU

2013/14 £'000		2014/15 £'000
(15,291)	Derbyniadau arian parod o fenthyca tymor byr a thymor hir	(19,000)
17,069	Ad-dalu benthyca tymor byr a thymor hir	15,351
(705)	(Gostyngiad)/Cynnydd mewn cyfrifon galw a buddsoddiadau tymor byr (Nodyn 15) llai'r llog sy'n ddyledus	1,379
0	Taliadau eraill am weithgareddau buddsoddi	0
(1,073)	Llif arian net o weithgareddau ariannu	(2,270)

23. SYMIAU A ADRODDIR AR GYFER PENDERFYNIADAU DYRANNU ADNODDAU

Y dadansoddiad o incwm a gwariant yn ôl gwasanaeth yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant yw'r hyn a nodir yn y *Cod Ymarfer Adrodd y Gwasanaeth*. Fodd bynnag, bydd penderfyniadau ar ddyrannu adnoddau yn cael eu gwneud gan yr Awdurdod Tân ar sail adroddiadau'r gyllideb. Caiff yr adroddiadau hyn eu paratoi ar sail wahanol i'r polisïau cyfrifyddu a ddefnyddiwyd yn y datganiadau ariannol. Yn arbennig:

- ni chodir dim mewn perthynas â gwariant cyfalaf, lle bo dibrisio, ailbriso a cholledion amhariad yn uwch na'r balans ar y Gronfa Ailbriso, a chodir amorteiddiadau i wasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant
- mae cost buddion ymddeol yn seiliedig ar lif arian (tal cyfraniadau pensiwn y cyflogwr) yn hytrach na chost buddion cyfredol y gwasanaeth wedi eu cronni yn y flwyddyn.
- Mae ffordd yr Awdurdod Tân o adrodd am y gyllideb yn seiliedig ar ddadansoddiad goddrychol o wariant ac incwm, e.e. Costau gweithwyr, Safleoedd, Cludiant ayyb, yn hytrach na'r sail gwrthrychol a adroddir yn y cyfrifon, e.e. Diffodd Tanau – Ymateb yr Ochr Weithredol, Diogelwch Tân Cymunedol – Archwilio ac Ardystio.

Dyma grynodeb o adroddiad y gyllideb a gyflwynir i'r Aelodau sy'n adrodd bod y sefyllfa ariannol fel a ganlyn:-

Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
Crynodeb o'r Cyfrifon Rheolaeth 2013/14 a 2014/15

2013/14		2014/15
	GWARIANT	
	COSTAU GWEITHWYR	
13,046,523	Diffoddwyr Tân - Llawn Amser	13,132,815
3,829,504	Diffoddwyr Tân - Rhan amser	3,526,282
3,951,665	Staff Cefnogi	4,187,208
527,711	Costau Hyfforddi	591,366
19,236	Taliadau Atodol i Gronfeydd Pensiynau	7,412
469,112	Taliadau Pensiwn	473,687
81,921	Costau Eraill Staff	92,487
21,925,672	CYFANSWM COSTAU GWEITHWYR	22,011,257
	COSTAU ADEILADAU	
910,377	Cyfleustodau a Threthiant	811,996
286,170	Cynnal a Chadw	495,867
148,948	Rhenti	169,989
0	Arall	90,927
1,345,495	CYFANSWM COSTAU ADEILADAU	1,568,780
	TRAFNIDIAETH	
804,824	Costau Cynnal a Chadw	949,219
295,026	Costau Teithio a Chynllun Car Prydles	264,478
157,118	Taliadau Prydles Gweithredu	28,418
1,256,968	CYFANSWM COSTAU TRAFNIDIAETH	1,242,115
	CYFLENWADAU A GWASANAETHAU	
381,682	Offer	426,266
1,508,089	TG a Chyfathrebu	1,813,156
1,119,510	Cyflenwadau a gwasanaethau eraill	1,093,656
3,009,281	CYFANSWM CYFLENWADAU A GWA	3,333,079
	GWASANAETHAU CEFNOGI	
310,593	Taliadau Asiantaeth	325,706
363,302	Cytundebau Gwasanaeth Cefnogi	403,641
673,895	CYFANSWM GWASANAETHAU CEFN	729,347
2,442,048	COSTAU ARIANNU CYFALAF	2,547,941
30,653,359	CYFANSWM GWARIANT	31,432,518
	INCWM	
(329,839)	Gwerthiant, Ffioedd a Chostau	(281,672)
(21,165)	Incwm arall	(529,163)
(351,004)	CYFANSWM INCWM	(810,835)
30,302,355	COSTAU GWEITHREDU NET	30,621,683
102,717	Cyfraniad i'r gronfa Cyfalaf am Offer a Cherbydau	534,048
1,366,940	Cyfraniad i Ddarpariaethau a Chronfeydd wrth gefn	616,281
(31,772,011)	Incwm o Gyfraniadau	(31,772,011)
0	GWEDDILL/DIFFYG AR GYFER Y FLWYDDYN	0

Cysoniad Incwm a Gwariant y Gwasanaeth a gyflwynwyd yn y Cyfrifon Rheolaeth i Gost Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant

Mae'r cysoniad hwn yn dangos sut mae'r ffigurau sydd yn y Cyfrifon Rheolaeth yn ymwneud â'r symiau a gynhwysir yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant.

2013/14 £'000			2014/15 £'000	
	30,302	Gwariant net yn Nadansoddiad y Gwasanaeth		30,622
		Symiau yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant nad adroddwyd i'r rheolwyr yn y Dadansoddiad		
2,765		Dibrisiad	2,733	
(125)		Addasu Iesoedd	0	
0		Gohirio Grant Llywodraeth	(4)	
(309)		IAS 19 – Addasiad Pensiynau (Nodyn 33)	(914)	
451		Amhariad	541	
33		Absenoldebau cronedig	(10)	
	2,817	Symiau wedi eu cynnwys yn y Dadansoddiad sydd heb eu cynnwys yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant		2,346
(2,052)		Ad-dalu Dyledion (MRP a VRP)	(2,142)	
(390)		Llog a dalwyd	(406)	
21		Llog a dderbyniwyd	22	
(1,146)		Darpariaethau a Chronfeydd	(628)	
11		Diffyg yn y Cyfrif Masnachu	(7)	
	(3,556)			(3,161)
	29,563	Cost Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant		29,807

24. GWEITHREDIADAU MASNACHU

Agorodd yr Awdurdod ei Orsaf Dân Gymunedol gyntaf yn Rhyl yn 2008-09. Mae'r cyfleuster yn darparu ystafelloedd cyfarfod ar gyfer y gymuned leol, a'r nod yw adennill costau ar yr incwm a dderbynnir o logi ystafelloedd a'r costau gweithredu. Mae'r crynodeb isod yn dangos yr holl incwm a gwariant am y flwyddyn hon a'r llynedd.

2013/14 £'000		2014/15 £'000
(31)	Trosiant	(32)
42	Gwariant	39
11	Diffyg/(Gwarged)	7

25. LWFANSAU AELODAU

Yn ystod 2014/2015 talwyd swm o £70,851 (£60,947 yn 2013-2014) i'r Aelodau ar ffurf Lwfansau Aelodau a threuliau teithio.

2013/14		2014/15
	<u>Lwfans Blwyddyn Gyfan</u>	
10,085	Cadeirydd	10,400
5,095	Dirprwy Gadeirydd	5,400
5,095	Cadeirydd Pwyllgor Archwilio	5,400
1,350	Aelod	1,700
53,917	Cyfanswm lwfansau aelodau a dalwyd	63,939
7,030	Cyfanswm treuliau'r aelodau a dalwyd	6,912

26. TALU SWYDDOGION

TALIADAU I UWCH SWYDDOGION 2014-15 – CYFLOG RHWNG £60,000 A £150,000

TEITL SWYDD	Blwydd yn	CYFLOG (gan gynnwys ffionedd a lwfansau) £	AD-DALU TREULIAU £	BUDD MEWN NWWYDD-AU (Cerbyd) £	CYFAN-SWM (gan eithrio cyfraniadau pensiynau) £	CYFRAN-IADAU PEN-SIWN £	CYFAN-SWM Y TALIADAU £
Prif Swyddog Tân	2013/14	120,911	168	6,260	127,339	0	127,339
	2014/15	119,835	152	5,545	125,532	0	125,532
Dirprwy Brif Swyddog Tân	2013/14	97,531	229	4,268	102,028	20,736	122,764
	2014/15	93,107	140	4,340	97,587	22,044	119,631
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	2013/14	83,861	128	2,900	86,889	17,059	103,948
	2014/15	86,611	126	4,350	91,087	20,507	111,594
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	2013/14	81,226	922	2,361	84,509	17,301	101,810
	2014/15	83,592	126	2,324	86,042	17,782	103,824
Prif Swyddog Tân Cynorthwyol	2013/14	87,151	165	3,934	91,250	18,441	109,691
	2014/15	0	0	0	0	0	0

Nid oes gan yr Awdurdod unrhyw weithwyr sy'n derbyn cyflog sy'n uwch na £150k. Ymddeolodd un o'r Prif Swyddogion Tân Cynorthwyol ym mis Mawrth 2014, a nid yw'r swydd wedi ei llenwi eto. Ni chynhwysir Trysorydd yr Awdurdod yn y tabl uchod gan nad yw'n un o weithwyr Awdurdod Tân Gogledd Cymru.

Dyma nifer y gweithwyr yr oedd eu cydnabyddiaeth ariannol yn £60,000 neu fwy, mewn bandiau o £5,000:-

BAND TALIAD	NIFER Y GWEITHWYR 2013/14	NIFER Y GWEITHWYR 2014/15
£80,000 - £84,999	0	1
£75,000 - £79,999	0	0
£70,000 - £74,999	2	3
£65,000 - £69,999	1	0
£60,000 - £64,999	1	0

Mae'r tâl yn cynnwys pob swm a dalwyd neu i'w dderbyn gan weithiwr, lwfansau treuliau, i'w godi ar dreth a gwerth arian buddion. Nid yw'r data uchod yn cynnwys cyfraniadau pensiwn y cyflogwr.

Mae'r tabl canlynol yn rhoi'r gymhareb rhwng pwynt graddfa'r Prif Swyddog Tân a'r pwynt graddfa canolrifol i staff y Gwasanaeth Tân:

	2014/15 Pwynt Graddfa £
Y Prif Swyddog Tân	119,835
Canolrif	29,054
Y Gymhareb	4.12

Ni fu unrhyw becynnau ymadael yn 2013-14 na 2014-15 nac unrhyw ddiswyddiadau gorfodol.

27. COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Y ffioedd a oedd yn daladwy i'r archwilydd statudol oedd £50,592 (2013/14 £62,229) am y gwasanaethau archwilio allanol a dderbyniwyd.

	2013/2014 £000	2014/2015 £000
Ffioedd yn daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru am y gwasanaethau archwilio allanol a wnaethpwyd gan yr archwilydd penodedig	53	51
Ffioedd yn daladwy i Archwilydd Cyffredinol Cymru am archwiliad Statudol	0	0
Ffioedd yn daladwy am wasanaethau eraill a ddarparwyd gan yr archwilydd penodedig	0	0

28. GRANTIAU

Derbyniodd yr Awdurdod y grantiau canlynol:-

	2013/14 £'000	2014/15 £'000
Airwave	457	416
Cydnerthu Cymru gyfan	0	25
Tîm Lleihau Llosgi Bwriadol	255	255
Pentre Peryglon	8	0
Defra/DEIIT Cyfnod 1	250	0
Archwiliadau Tân yn y Cartref – Datblygu Partneriaethau	25	28
Ymyriadau	477	461
Cynnal a chadw offer NDG	112	97
Dimensiynau Newydd	281	130
Y Ffenics	176	165
Swyddog Cydnerthu	55	60
Mentrau gwrthdrawiadau ar y ffyrdd	4	96
Cydlynnydd y Trydydd Sector	24	56
CYFANSWM	2,124	1,789

29. PARTIÖN CYSYLLTIEDIG

Mae gan yr Awdurdod nifer o gysylltiadau â'r awdurdodau cyfansoddol:

- Mae pob Aelod o'r Awdurdod hefyd yn Aelod o un o'r awdurdodau cyfansoddol
- Trysorydd yr Awdurdod yw'r Cyfarwyddwr Corfforaethol – Adnoddau gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy
- Y Swyddog Monitro yw Prif Weithredwr Cyngor Sir y Fflint

Mae gan Heddlu Gogledd Cymru rai trefniadau ar y cyd â'r Awdurdod, sy'n cynnwys Adran Reoli Ystadau ar y cyd, rhannu ystafell reoli a gweithio mewn partneriaeth ar nifer o brosiectau.

Mae'r gwasanaeth yn cydweithio'n agos ac yn cyfrannu tuag at Atal Tân Cymru, sef ymddiriedolaeth diogelwch tân cymunedol a sefydlwyd i hyrwyddo diogelwch tân drwy Gymru.

Mae Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yn rheoli swyddogaeth y Trysorlys ar ran yr Awdurdod Tân ac yn broceru benthyciadau'r Farchnad a buddsoddiadau dan enw Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy er mwyn manteisio ar y cyfraddau isel sydd ar gael i Awdurdod Lleol. Y sefyllfa ar 31 Mawrth 2015 oedd fod Conwy ar ran yr Awdurdod Tân wedi broceru £7 miliwn mewn Benthyciadau'r Farchnad.

Yn ystod y flwyddyn bu trafodion gyda phartïon cysylltiedig fel y dangosir isod.

	£'000
CBS Conwy – Trysorydd a Gwasanaethau Ariannol	109
CBS Conwy – Gwasanaethau Cyfreithiol	10
Cyngor Sir y Fflint – Swyddog Monitro	14
Cyngor Sir Caerfyrddin – Gwasanaeth Pensiynau	40
Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru	20
Heddlu Gogledd Cymru – Rheoli Cyfleusterau	189
Heddlu Gogledd Cymru – Caffael	8
Atal Tân	35

Nid oedd unrhyw falansau'n weddill ar ddiwedd y flwyddyn.

Gofynnwyd i Aelodau ac uwch swyddogion yr Awdurdod ddatgan unrhyw drafodion trydydd parti yn ystod y flwyddyn. Ac eithrio lwfansau a threuliau'r aelodau, ni nodwyd unrhyw drafodion eraill.

Lluniwyd y nodyn hwn yn unol â'r dehongliad a'r ddealltwriaeth gyfredol o IAS 24 a'r modd y mae'n gymwys i'r sector cyhoeddus.

30. GWARIANT AC ARIANNU CYFALAF

Nodir isod y gwariant cyfalaf a gafwyd yn ystod y flwyddyn, a'r ardrawiad ar y Gofyniad Ariannu Cyfalaf:-

2013/14 £'000		2014/15 £'000
22,969	Gofyniad Agoriadol Ariannu Cyfalaf	24,320
3,945	Buddsoddiad Cyfalaf yn y flwyddyn	6,654
(543)	• Asedau Sefydlog	(131)
(2,051)	Ffynonellau cyllid	(3,399)
24,320	• Grantiau a Chyfraniadau	27,444
	• Refeniw a Darpariaethau Eraill	
	• Addasu'r flwyddyn flaenorol	
	Gofyniad Terfynol Ariannu Cyfalaf	
1,351	Newid mewn Gofyniad Ariannu Cyfalaf	3,124
1,351	Esboniad o'r newid:	
	Cynnydd yn yr angen gwaelodol i fenthycia	3,124

Dyma'r Gwariant Cyfalaf yn ystod y flwyddyn:

Cynllun	£000
Adnewyddu Gorsafoedd	3,179
Cerbydau	2,568
TGCh	711
Offer yr Ochr Weithredol	196
Cyfanswm	6,654

YMRWYMIADAU CYFALAF 2014-2015 YMLAEN

Cerbydau ac ailwampio gorsafoedd oedd yr ymrwymiau cyfalaf ar 31 Mawrth 2015. Mae yna gontractau wedi eu gosod ar gyfer camau adeiladu ar 5 Tindr Dŵr, a gwerth y cam olaf o adeiladu yw £165k. Hefyd mae yna gontractau wedi eu gosod i ailwampio Gorsaf Dàn Glannau Dyfrdwy a Gorsaf Dàn newydd yn Nhywyn. £2.29 miliwn yw gwerth cyfunol y contractau a osodwyd. £2.455 miliwn oedd yr ymrwymiad cyfalaf ar 31 Mawrth 2015.

ARIANNU GWARIANT CYFALAF

Cafodd y gwariant cyfalaf yn y flwyddyn ei ariannu fel a ganlyn:

	2013/14 £000	2014/15 £000
Benthyciadau Allanol	0	3,649
Arian Grant	0	131
Derbyniadau Cyfalaf	0	22
Benthyca Mewnol	2,522	1,618
Cyfraniadau Refeniw	543	1,234
Credydwr Allanol	880	0
Cyfanswm	3,945	6,654

31. LESOEDD**Lesoedd Cyllid**

Mae'r asedau a gafwyd dan y lesoedd hyn yn cael eu cario fel Eiddo, Peiriannau ac Offer yn y Fantolen fel y symiau net canlynol:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Cerbydau, Peiriannau, Dodrefn ac Offer	40	0
Cyfanswm	40	0

Mae'r newid yng ngwerthoedd lesoedd oherwydd ailnegodi telerau'r lesoedd. Dyma symiau'r isafswm taliadau'r lesoedd:

	31 Mawrth 2014 £'000	31 Mawrth 2015 £'000
Ymrwymiau lesoedd cyllid (NPV o isafswm y taliadau lesoedd)		
▪ Cyfredol	40	0
▪ Anghyfredol	0	0
Costau cyllid yn daladwy yn y blynyddoedd i ddod	0	0
Isafswm Taliadau Lesoedd	40	0

Bydd isafswm y taliadau lesioedd yn daladwy dros y cyfnodau canlynol:

	<i>Isafswm Taliadau Lesoedd</i>		<i>Ymrwymadau Lesoedd Cyllid</i>	
	<i>31 March 2014 £'000</i>	<i>31 March 2015 £'000</i>	<i>31 March 2014 £'000</i>	<i>31 March 2015 £'000</i>
Heb fod yn hwyrach na blwyddyn	40	0	40	0
Heb fod yn hwyrach na blwyddyn a heb fod yn hwyrach na 5 mlynedd	0	0	0	0
Cyfanswm	40	0	40	0

Les Gweithredu

Y taliadau lesioedd gweithredu sy'n weddill ar 31 Mawrth 2015 yw £0 (31 Mawrth 2014, £85,254), gyda thaliad am y costau lesioedd gweithredu yn ystod y flwyddyn yn £28,418 (2013/14, £32,118). Mae'r holl lesioedd gweithredu yn ymwneud â cherbydau. Mae pob les wedi ei ailnegodi fel y bydd pob ased ar les yn eiddo i'r Awdurdod.

YMRWYMIADAU LESOEDD	£'000
Yn dod i ben o fewn 12 mis	0
Yn dod i ben ymhen rhwng 2 a 5 mlynedd	0
Yn dod i ben ar ôl 5 mlynedd	0
CYFANSWM ar gyfer 2013/14	0

32. BUDDION TERFYNU

Ni therfynodd yr Awdurdod gontractau yn 2014-15. Ni thalwyd costau terfynu yn 2014-15 na 2013-14, byddai unrhyw gostau wedi eu codi o fewn y flwyddyn a'r unig ymrwymadau ar gyfer y dyfodol fydd pensiynau. Byddai'r ymrwymadau hyn wedi eu cynnwys o fewn yr ymrwymadau pensiynau dan IAS 19, ac o fewn Nodyn 33 datgelu pensiynau isod.

33. TRAFODION YN YMWNEUD Â BUDDION ÔL-GYFLOGI

Pensiynau

(i) Staff Gwasanaethau Llywodraeth Leol a'r Ystafell Reoli

Yn 2014-15 talodd yr Awdurdod gyfraniad Pensiwn Cyflogwr o £1,024,147 (2013-2014, £870,554) sy'n 11% (2013-2014, 10.2%) o gyflog pensiynadwy gweithwyr, ac roedd yn cynnwys taliad lwmpswm o £545,200 (2013-14, £459,000) i Gronfa Bensiwn Clwyd, sy'n talu buddion diffiniedig i aelodau sy'n gysylltiedig â chyflog a gwasanaeth. Pennir cyfradd y cyfraniad gan Actiwari'r Gronfa, yn seiliedig at werth actiwaraid tair blynedd, gyda'r adolygiad diwethaf ar 31 Mawrth 2013. Yn dilyn yr adolygiad, mae cyfraniad y cyflogwr yn mynd i godi'n gynyddrannol o 10.2% i 12.8% erbyn 2017-18. Dan y Rheoliadau Pensiynau cyfredol, mae cyfraddau'r cyfraniadau'n cael eu gosod i gwrdd â 100% o'r atebolrwydd cyffredinol i'r Gronfa.

Yn ystod 2014-2015, roedd y buddion blynyddoedd ychwanegol a chostau ymddeoliadau cynnar oherwydd diswyddiadau, £10,707 (2013 2014, £10,436) a dalwyd i weithwyr, sy'n 0.17% (2013-2014, 0.27%) o gyflog pensiynadwy gweithwyr. Amcangyfrifir y bydd y cyfraniadau pensiwn sydd i'w talu i'r cynllun am flwyddyn ariannol 2015-16 yn £1,127,000 ar gyfer y cyflogwr.

Gellir cael rhagor o wybodaeth am Gronfa Bensiwn Clwyd yn Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon y Gronfa Bensiynau sydd ar gael ar gais gan Drysorydd y Sir yng Nghyngor Sir y Fflint, Neuadd y Sir, yr Wyddgrug CH7 6NA neu ar y wefan, www.siryfflint.gov.uk.

(ii) Diffoddwyr Tân

Mae cynllun pensiwn y Diffoddwyr Tân yn gynllun gyda buddion penodol, nad yw'n cael ei ariannu. Yn 2014-2015, talodd yr Awdurdod gyfraniad Pensiwn Cyflogwr o £1,811,674 (2013-2014, £1,813,679). Roedd y pensiynau a dalwyd o'r referniw yn £473,687 (2013-2014, £469,060). Yn 2015-2016, amcangyfrifir mai cyfraniad y cyflogwr i'r cynllun fydd £2,000,000, a'r amcangyfrif am pensiynau a dalwyd o'r referniw fydd £452,000. Mae'r rhan fwyaf o'r taliadau pensiwn i ddiffoddwyr tân sydd wedi ymddeol yn cael ei dalu o gyfrif Cronfa Bensiwn sy'n cael ei weinyddu gan yr Awdurdod, ac mae manylion y Gronfa a sut mae'n gweithredu i'w cael ar dud. 54.

Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol (IAS) 19 – Buddion Ymddeol

Yn unol â gofynion y Safon Cyfrifyddu Rhyngwladol Rhif 19 – Buddion Ymddeol (IAS19), mae'n rhaid i'r Awdurdod ddatgelu rhywfaint o wybodaeth am asedau, ymrwymadau, incwm a gwariant yn ymwneud â chynlluniau pensiwn i'w weithwyr. Fel yr esbonir yn Nodyn 33, mae'r Awdurdod yn cymryd rhan mewn dau gynllun, sef Cynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân ar gyfer Diffoddwyr Tân llawn amser sydd heb ei ariannu, a'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Cronfa Bensiwn Clwyd) ar gyfer gweithwyr eraill, sy'n cael ei weinyddu gan Gyngor Sir y Fflint. Hefyd, mae'r Awdurdod wedi gwneud trefniadau ar gyfer talu blynyddoedd ychwanegol i weithwyr sydd wedi ymddeol y tu allan i ddarpariaethau'r cynlluniau.

Er mwyn cydymffurfio ag IAS19, bydd yr Awdurdod yn penodi actiwariaid yn flynyddol i asesu asedau ac ymrwymadau'r ddau gynllun. Penodwyd Mercer i asesu'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, ac Adran Actiwari'r Llywodraeth i asesu cynllun y diffoddwyr tân gan eu bod yn ymwneud â gweithwyr blaenorol a chyfredol Awdurdod Tân Gogledd Cymru. O ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, asesodd yr actiwari mai ymrwymiad net yr Awdurdod fel ar 31 Mawrth 2015 oedd £12.79 miliwn (31 Mawrth 2014 £8.41 miliwn) ac ar gyfer Cynllun y Diffoddwyr Tân, yr ymrwymiad oedd £265.35 miliwn fel ar 31 Mawrth 2015 (31 Mawrth 2014 £235.57 miliwn). Isod, ceir dadansoddiad o asedau ac ymrwymadau'r ddau gynllun a'r rhagdybiaethau a wnaed yn y cyfrifiadau actiwaraidd.

Mae'r IASB (*International Accounting Standards Board*) wedi cyhoeddi IAS19 diwygiedig – Cyfrifyddu ar gyfer Costau Pensiwn, a ddaw i rym ar gyfer cyfnodau ariannol sy'n dechrau ar 1 Ionawr 2013 neu wedi hynny. Dyma'r prif newidiadau:-

- Cyfrifir yr enillion ar asedau ar y gyfradd ostyngedig, yn hytrach na chyfradd ddisgwyliedig ar gyfer enillion;
- Caiff y llog ar gost y gwasanaeth ei gynnwys yng nghost y gwasanaeth ei hun, ac

Ar gyfer yr Awdurdod hwn, fel yn achos y rhan fwyaf o sefydliadau, bydd hyn yn arwain at dâl uwch Elw a Cholled yn y dyfodol.

Caiff y datgeliad hwn ei ymgorffori'n llwyr yn Natganiad o Gyfrifon 2013-14.

Trafodion yn ymwneud â Buddion Ymddeol a gydnabyddir yn y cyfrifon

	<i>Wedi eu hariannu</i>		<i>Heb ei hariannu</i>	
	<i>2013/14</i>	<i>2014/15</i>	<i>2013/14</i>	<i>2014/15</i>
	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>	<i>£'000</i>
Cyfrif Cynhwysfawr Incwm a Gwariant Cost Gwasanaeth Net Cost Gyfredol Gwasanaeth	(773)	(760)	(5,880)	(5,230)
Incwm a Gwariant Ariannu & Buddsoddi Llog Net	(1,117)	(385)	(10,410)	(10,340)
Yr holl fudd diffiniedig a godir ar ddarparu gwasanaeth	(1,890)	(1,145)	'(16,290)	'(15,570)
Costau Pensiwn Eraill a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant				
Adenillion ar Asedau (ac eithrio Llog)	689	1,130	0	0
Ailfesuriadau	1,638	4,269	16,810	20,100
Yr holl gostau pensiwn a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant	437	4,254	520	4,530
Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Gwrth-droi Ffioedd yn unol â'r Cod	13,685	13,050	-	-
Symiau Gwirioneddol a godir ar y Gronfa Gyffredinol yn y flwyddyn				
Cyfraniadau Cyflogwr	3,156	3,260		
Addasiadau ar gyfer y Grant Ychwanegol	3,806	3,595		

IAS 19 Addasiad Pensiwn i gost net gwasanaeth – Cyfrif Incwm a Gwariant

Addasiad i Gost Net Gwasanaeth	2013/14	2014/15
	£'000	£'000
Costau Gwasanaeth Cyfredol	6,653	5,930
Costau Gwasanaeth Blaenorol	0	0
Cyfraniadau Cyflogwyr	(3,156)	(3,260)
Grant Atodol	(3,806)	(3,595)
Addasiad Actiwaraidd/Cwtogiad	0	11
Gwerth Trosglwyddiadau i mewn	0	0
Addasiad i gost Net Gwasanaeth	(309)	(914)

Dyma asedau ac ymrwymïadau pensiwn a gydnabyddir yn y fantolen sy'n deillio o rwymedigaeth yr Awdurdod o ran ei gynllun buddion diffiniedig:

	31 Mawrth	
	2014 £'000	2015 £'000
Cyfran amcangyfrifedig y rhwymedigaeth buddion diffiniedig yng Nghynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân	235,570	265,350
Cyfran amcangyfrifedig y rhwymedigaeth buddion diffiniedig yng Nghronfa Bensiwn Clwyd	24,650	32,249
Cyfanswm cyfran amcangyfrifedig yr ymrwymïadau	260,220	297,599
Cyfran yr asedau yng Nghronfa Bensiwn Clwyd	16,239	19,459
Diffyg Net Pensiynau	243,981	278,140

Asedau ac Ymrwymïadau mewn perthynas â Buddion Ol-gyflogaeth

Ailgysoni gwerth presennol ymrwymïadau'r cynllun (rhwymedigaeth buddion diffiniedig):

Ymrwymïadau	2013/14 £'000 Clwyd	2013/14 £'000 Diffoddwyr Tân	2014/15 £'000 Clwyd	2014/15 £'000 Diffoddwyr Tân
Balans ar 1 Ebrill	(25,037)	(242,160)	(24,650)	(235,570)
Cost Gyfredol y Gwasanaeth	(773)	(5,880)	(760)	(5,170)
Gwerth Trosglwyddiadau i mewn	0	0	0	(60)
Llog	(1,098)	(10,410)	(1,130)	(10,340)
Cwtogiadau	0	0	0	0
Colled/Enillion Actiwaraidd	2,091	16,810	(5,918)	(20,100)
Buddion a dalwyd	427	7,280	493	7,250
Cyfraniad Aelodau	(260)	(1,210)	(284)	(1,360)
Ymrwymïadau Pensiwn Net ar ddiwedd y flwyddyn	(24,650)	(235,570)	(32,249)	(265,350)

Mae'r enillion disgwylidig ar asedau'r cynllun yn cael eu pennu drwy ystyried yr enillion disgwylidig ar yr aseâu sy'n sail i'r polisi buddsoddi cyfredol. Mae'r arenillion disgwylidig ar fuddsoddiadau llog sefydlog yn seiliedig ar arenillion adbryniant gros, fel y maent ar ddyddiad y Fantolen. Cysoniad o werth teg Asedau'r cynllun, mae hyn yn ymwneud â Chronfa Bensiwn Clwyd yn unig:

Asedau	2013/14 £'000	2014/15 £'000
Balans 1 Ebrill	15,297	16,239
Llog ar Asedau Cynllun	689	766
Ailfesuriadau/Gweinyddu	(472)	1,628
Cyfraniadau Cyflogwr	892	1,035
Cyfraniadau Aelodau	260	284
Buddion a dalwyd	(427)	(493)
Asedau Pensiwn Net ar ddiwedd blwyddyn	16,239	19,459

Mae'r cynllun Llywodraeth Leol yn cael ei ariannu ac felly mae wedi adeiladu asedau dros y blynyddoedd i gynhyrchu incwm i gwrdd ag ymrwymadau yn y dyfodol. Mae'r asedau yng Nghronfa Bensiwn Clwyd yn cynnwys:

Categori Asedau	Prisiau a ddyfynir mewn marchnadbedd gweithredol	31 Mawrth	31 Mawrth	31	31
		2014	2014	Mawrth	Mawrth
		£'000	%	£'000	%
Gwarannau					
Dyfynwyd yn y DU	Y	1,625	10.0	-	0.0
Dyfynwyd yn fyd-eang	Y	974	6.0	1,459	7.5
Ni ddyfynwyd yn fyd-eang	N	650	4.0	681	3.5
UDA	Y	487	3.0	-	0.0
Japan	Y	487	3.0	-	0.0
Ewrop	Y	487	3.0	-	0.0
Marchnadbedd sy'n ymddangos	Y	974	6.0	1,168	6.0
Cyffindir	Y	162	1.0	195	1.0
Dwyrain Pell	Y	974	6.0	0	0.0
Bondiau					
Tramor Arall	N	2,273	14.0	2,530	13.0
LDI	Y	0	0.0	4,476	23.0
Eiddo					
DU	Y	487	3.0	584	3.0
Tramor Arall	N	812	5.0	778	4.0
Amgen					
Cronfa fantoli/Ecwiti Preifat					
Nwyddau/GTAA	Y	5,360	33.0	7,004	36.0
Arian a chyferth ag arian					
Popeth	Y	487	3.0	584	3.0
Cyfansymiau		0	16,239	100	19,459
			100		100

Gellir cael manylion am y newidiadau yn rheolau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, gan gynnwys newid o fuddion cyflog olaf i fuddion ailbrisedig cyfartaledd gyrfa am wasanaeth o 1^{af} Ebrill 2014 ymlaen, ar y ddolen ganlynol <http://www.lgps.org.uk/lge/core/page.do?pagelid=97977>

Dadansoddiad Sensitifrwydd

Petai'r rhagdybiaethau'n newid, byddai'r effaith ar y data fel a ganlyn yn y tabl.

	CPLIL % Newid	Effaith CPLIL £ Miliwn	Diffoddwyr tân % Newid	Effaith diffoddwyr tân £Miliwn
Cyfradd Disgowntio	+0.1	(0.76)	-0.5	28.60
Cyfradd Cynnydd mewn Cyflogau	+0.1	0.27	+0.5	4.10
Cyfradd Cynnydd mewn Pensiwn	+0.1	0.79	+0.5	23.4
Disgwyliad Oes + 1 Flwyddyn	1	0.63	1	6.50

Y Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau ac Ymrwymadau

Mae gwerth yr ymrwymadau wedi eu seilio'n actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull unedau rhagamcanol sy'n asesu ymrwymadau'r cynllun yn y dyfodol gyda disgownt i'w gwerth presennol. Mae gwerth Cynllun y Diffoddwyr Tân wedi ei wneud gan Adran Actiwariadd y Llywodraeth ac mae gwerth ymrwymadau Cronfa Bensiwn Clwyd wedi ei wneud gan Mercer, sef cwmni annibynnol o actiwariad. Dyma'r prif ragdybiaethau a ddefnyddiwyd yn y cyfrifiadau:

	Cynllun y Diff. Tân		Cronfa Bensiwn Clwyd	
	2014 %	2015 %	2014 %	2015 %
Cyfradd Chwyddiant	2.5	2.2	2.4	2.1
Cyfradd y Cynnydd mewn Cyflogau	4.5	4.2	3.9	3.6
Cyfradd y Cynnydd mewn Pensiynau	2.5	2.2	2.4	2.1
Cyfradd Gostwng Ymrwymadau'r Cynllun	4.4	3.3	4.6	3.4
Disgwyliad oes Amcangyfrif 31 Mawrth 2015				
Disgwyliad oes yn 65	Dynion	Merched	Dynion	Merched
Pensiynwyr Cyfredol	22.5	22.5	23.4	25.9
Pensiynwyr yn y Dyfodol	24.8	24.8	26.3	29.3

Mae Cynllun y Diffoddwyr Tân yn gynllun sydd heb ei ariannu, ac felly nid yw'n dal asedau i greu incwm i gwrdd ag ymrwymadau'r cynllun. Mae'r cyllid ar gyfer taliadau'r cynllun yn dod gan gyfraniadau'r cyflogwyr a'r gweithwyr yn y flwyddyn, a grant blynyddol gan Lywodraeth Cymru.

34. NATUR A MAINT Y RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae amcanion yr Awdurdod yn ei wneud yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- risg credyd – y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu talu symiau sy'n ddyledus i'r Awdurdod
- risg hylifedd – y posibilrwydd y gallai'r Awdurdod fod heb yr arian i gwrdd â'i ymrwymadau i wneud taliadau
- risg y farchnad – y posibilrwydd y gallai colled ariannol ddod i'r Awdurdod o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys, sy'n sicrhau bod gan yr Awdurdod fesurau yn eu lle i reoli'r risgiau uchod. Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, cafodd yr Aelodau adroddiad sy'n amlinellu'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys i'w dilyn yn y flwyddyn, a gosod y Dangosyddion Darbodus am y flwyddyn. Hanner ffordd drwy'r flwyddyn, ceir adroddiad yn nodi cynnydd o'i gymharu â'r strategaeth, ac os oes angen, adolygiad o'r Dangosyddion Darbodus. Ar ddiwedd y flwyddyn, mae'r adroddiad terfynol yn nodi sut mae'r Awdurdod wedi perfformio yn ystod y flwyddyn. Mae'r ffordd y mae'r Awdurdod yn rheoli risgiau sy'n deillio o'r offerynnau ariannol yn cael ei nodi yn adroddiadau'r trysorlys a gyflwynir i'r Aelodau, a gellir eu cael ar wefan Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru sef www.gwastan-gogcymru.org.uk.

Mae'r risg credyd uchaf yn ymwneud â buddsoddiadau, a rheolir y rhain trwy Strategaeth Rheoli'r Trysorlys fel y nodir uchod. Yn y farchnad gyfredol, nid yw'r Awdurdod ond yn buddsoddi ar gyfer y tymor byr, hyd at uchafswm o 3 mis, a hynny gyda sefydliadau sydd ar restr partïon i gontract yr Awdurdod. Bydd yr Awdurdod yn cael yr wybodaeth ddiweddaraf bob dydd am unrhyw newidiadau i statws credyd y sefydliadau ar restr y partïon i gontract, ac os bydd unrhyw sefydliadau'n cael eu hisraddio ac yn methu cwrdd â'r meini prawf sydd yn Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, byddant yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr. Os bydd sefydliad yn methu ad-dalu buddsoddiad, yna gallai'r golled ariannol i'r Awdurdod fod yn uwch na £1 miliwn. Fodd bynnag, oherwydd rheoli'r portffolio'n ofalus, nid oes yr un sefydliad wedi methu ad-dalu arian sy'n ddyledus.

Mae'r Awdurdod yn gallu cael gafael yn rhwydd ar fenthyciadau gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus, nid oes unrhyw risg sylweddol na fyddai'n gallu codi'r arian i gwrdd â'i ymrwymadau dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, y risg yw y bydd yr Awdurdod yn rhwym o ailgyflenwi cyfran sylweddol o'i fenthyciadau ar adeg o gyfraddau llog anffafriol.

Gwnaed asesiad o effaith ariannol 1% o gynnydd mewn cyfraddau llog; byddai'r llog ar fenthyciad cyfradd amrywiol wedi codi £70k; a byddai'r llog oddi ar fuddsoddiadau wedi cynyddu £15k.

35. YMRWYMIADAU AMODOL

Pensiynau Diffoddwyr Tân y System RDS

Mae Diffoddwyr Tân y System RDS wedi gallu ymuno â'r Cynllun Pensiwn Diffoddwyr Tân Newydd ers 1 Ebrill 2006. Fodd bynnag, o ganlyniad i achos llys yn ymwneud â Rheoliadau Gweithwyr Rhan Amser (Atal triniaeth llai ffafriol), a ddaeth i rym ar 1 Gorffennaf 2000, mae hawl gan Ddiffoddwyr Tân y System RDS, dan rai amgylchiadau, brynu i mewn i Gynllun Pensiwn y Diffoddwyr Tân o ddyddiad cynharach. Yr amcangyfrif cyfredol yw y gallai uchafswm y gost i'r Awdurdod fod hyd at £960k, ac mae darpariaeth o £667 wedi ei neilltuo i wrthbwyso'r costau hyn (gweler nodyn 2). Daethpwyd i gytundeb rhwng Undeb yr FBU a'r DCLG ac mae nawr yn fater o gyfrifo'r arian sy'n ddyledus i'r rhai a fydd yn cymryd y cynnig, a'r risg y bydd mwy o staff yn cymryd y cynnig nag a ragwelwyd.

CYFRIF CRONFA BENSIWN Y DIFFODDWYR TÂN

<i>Cyfrif y Gronfa</i>	<i>2013/14 £000</i>	<i>2014/15 £000</i>
INCWM		
Cyfraniadau Derbynadwy:		
Cyfraniadau arferol y Cyflogwr	(1,814)	(1,812)
Cost Afiechyd y Cyflogwr	(57)	(57)
Aelodau	(1,211)	(1,362)
Trosglwyddiadau i mewn	(4)	(61)
CYFANSWM	(3,086)	(3,292)
GWARIANT		
Buddion Taladwy:		
Taliadau Pensiwn	5,680	5,969
Cymudo buddion Pensiynau a Lwmp-swmm	1,212	918
Taliadau i Ymadawyr, ac ar eu rhan:		
Trosglwyddiadau allan	0	0
CYFANSWM	6,892	6,887
SWM NET (TALIADWY)/DERBYNADWY CYN Y GRANT YCHWANEGOL	3,806	3,595
Grand Ychwanegol gan Lywodraeth Cymru	(3,806)	(3,595)
SWM NET (TALADWY)/DERBYNADWY AM Y FLWYDDYN	0	0

<i>Datganiad Asedau Net</i>	<i>2013/14 £000</i>	<i>2014/15 £000</i>
Asedau ac Ymrwymadau Cyfredol Net:		
Grant Ychwanegol yn daladwy i/(oddi wrth) Lywodraeth Cymru	(694)	(275)
Swm yn ddyledus o'r / i'r Gronfa Gyffredinol	694	275
Asedau Net ar ddiwedd y flwyddyn	0	0

Nodiadau i Gronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân

Sefydlwyd y Gronfa ar 1 Ebrill 2007, ac mae'n ymorol am Gronfeydd Pensiwn y Diffoddwyr Tân 1992 a 2007, a'r Awdurdod sy'n ei gweinyddu. Telir cyfraniadau'r cyflogwr a gweithwyr i'r Gronfa, a gwneir taliadau i bensiwnwyr ohoni. Mae lefelau cyfraniadau'r gweithwyr a'r cyflogwr yn seiliedig ar ganrannau o'r cyflog pensiwnadwy a osodir yn genedlaethol gan Lywodraeth Cymru, ac maent yn agored i ailwerthusiad bob tair blynedd gan Adran Actiwari'r Llywodraeth. Mae'r cynllun yn un nad yw'n cael ei ariannu, nid oes ganddo asedau buddsoddi, a bydd unrhyw wahaniaeth rhwng y buddion sy'n daladwy a'r cyfraniadau derbynadwy, yn cael ei ateb gan Grant Ychwanegol gan Lywodraeth Cymru.

Mae trosglwyddiadau i'r cynllun yn drosglwyddiad o fuddion pensiwn o gynllun pensiwn arall ar gyfer gweithwyr newydd neu bresennol, ac mae trosglwyddiadau allan yn drosglwyddiad buddion i weithwyr sydd wedi gadael yr Awdurdod ac wedi ymuno â chynllun pensiwn arall.

Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am dalu cyfraniadau'r cyflogwr i'r gronfa, a dyma'r costau a gynhwysir yn y cyfrifon ar gyfer yr Awdurdod.

Ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, gwneir asesiad o swm y Grant Ychwanegol sydd ei angen gan Lywodraeth Cymru, a chaff 80% o'r amcangyfrif ei dalu ym mis Gorffennaf. Roedd yr amcangyfrif ar gyfer 2014-15 yn cynnwys asesiad o nifer y diffoddwyr tân sydd i fod i ymddeol o fewn y flwyddyn yn seiliedig ar oedran a blynyddoedd eu gwasanaeth, ac yn seiliedig ar hyn, gellir amcangyfrif y taliad cymudo a ddaw'n ddyledus, a'r taliadau pensiwn ychwanegol. Yn 2014-15, amcangyfrif y Grant Ychwanegol oedd £4.22 miliwn a'r swm gwirioneddol oedd £3.595 miliwn. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd £0.275 miliwn yn ddyledus i'r Awdurdod gan Lywodraeth Cymru, ac mae hyn yn cyfateb yn fras i 20% o'r grant sy'n cael ei ôl-dalu.

Mae'r polisïau cyfrifyddu ar gyfer Cyfrif y Gronfa Bensiwn yn gyson â'r polisïau cyfrifyddu sydd ar dudalennau 14 – 21.

Cyfraddau Cyfraniadau

Dan Reoliadau Pensiwn y Diffoddwyr Tân, cyfraddau'r cyfraniadau cyflogwr ar gyfer cynllun 2007 oedd 11% o gyflog pensiynadwy gyda chyfraddau'r gweithwyr fel y bandiau cyflog pensiynadwy isod:

Band Cyflog Pensiynadwy	Cyfradd Cyfraniad % 2014-15
Hyd at a chan gynnwys £15,000	8.5
Mwy na £15,000 a hyd at a chan gynnwys £21,000	9.4
Mwy na £21,000 a hyd at a chan gynnwys £30,000	10.4
Mwy na £30,000 a hyd at a chan gynnwys £40,000	10.9
Mwy na £40,000 a hyd at a chan gynnwys £50,000	11.2
Mwy na £50,000 a hyd at a chan gynnwys £60,000	11.3
Mwy na £60,000 a hyd at a chan gynnwys £100,000	11.7
Mwy na £100,000 a hyd at a chan gynnwys £120,000	12.1
Mwy na £120,000	12.5

Ar gyfer cynllun 1992 roedd cyfradd cyfraniad y cyflogwr yn 21.3% o'r cyflog pensiynadwy gyda chyfraddau'r gweithwyr fel y bandiau cyflog pensiynadwy isod:

Band Cyflog Pensiynadwy	Cyfradd Cyfraniad % 2014-15
Hyd at a chan gynnwys £15,000	11.0
Mwy na £15,000 a hyd at a chan gynnwys £21,000	12.2
Mwy na £21,000 a hyd at a chan gynnwys £30,000	14.2
Mwy na £30,000 a hyd at a chan gynnwys £40,000	14.7
Mwy na £40,000 a hyd at a chan gynnwys £50,000	15.2
Mwy na £50,000 a hyd at a chan gynnwys £60,000	15.5
Mwy na £60,000 a hyd at a chan gynnwys £100,000	16.0
Mwy na £100,000 a hyd at a chan gynnwys £120,000	16.5
Mwy na £120,000	17.0

Nid yw Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cymryd ystyriaeth o'r ymrwymadau ar gyfer pensiynau a buddion eraill wedi diwedd y cyfnod, gan mai cyfrifoldeb yr Awdurdod yw hyn. Mae manylion am yr ymrwymadau pensiwn tymor hir i'w cael yn Nodyn 33 o'r datganiadau ariannol craidd (2015 – 265.35m, 2014 - £235.57m).

**Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service**

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2014/2015

1 Cyflwyniad

- 1.1 Cafodd y Datganiad hwn ei lunio yn unol â chanllawiau a gynhyrchwyd gan Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) a Chymdeithas Prif Weithredwyr ac Uwch-reolwyr Awdurdodau Lleol (SOLACE), sef y fframwaith 'Delivering Good Governance in Local Governance'.

2 Cwmpas Cyfrifoldeb

- 2.1 Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith ac i'r safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a bod cyfrif cywir amdano, a'i fod yn cael ei ddefnyddio'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Hefyd, mae dyletswydd ar yr Awdurdod o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 1999 i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y mae ei swyddogaethau'n cael eu cyflawni, gan dalu sylw i ddarbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.
- 2.2 Wrth gyflawni'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Awdurdod yn gyfrifol am roi trefniadau cywir yn eu lle ar gyfer llywodraethu ei faterion er mwyn ei gwneud yn haws i gyflawni ei swyddogaethau'n effeithiol, ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg.
- 2.3 Mae'r Awdurdod wedi cymeradwyo a mabwysiadu cod llywodraethau corfforaethol sy'n gyson ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE, sef 'Delivering Good Governance in Local Government'. Mae'r datganiad hwn yn esbonio sut y mae'r Awdurdod wedi cydymffurfio â'r cod, a hefyd wedi ateb gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2011.

3 Diben y Fframwaith Llywodraethu

- 3.1 Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a'r gwerthoedd sy'n cyfarwyddo a rheoli'r awdurdod, a'r gweithgareddau ar gyfer bod yn atebol i'r gymuned, trafod â hi, a'i harwain. Mae'n galluogi'r awdurdod i fonitro'r modd y mae'n cyflawni ei amcanion strategol ac ystyried p'un a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol a chost-effeithiol a gwelliannau parhaus.
- 3.2 Mae'r system rheolaeth fewnol yn rhan bwysig o'r fframwaith hwnnw, a'i nod yw rheoli risg i fod ar lefel resymol. Ni all gael gwared ar bob risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion ac felly ni all ond darparu sicrwydd rhesymol, heb fod yn absoliwt, o effeithiolrwydd. Mae'r system rheolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sydd â'r nod o adnabod a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion yr Awdurdod, gwerthuso'r tebygolrwydd o wireddu'r risgiau hynny a'r effaith petaent yn cael eu gwireddu, a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn ddarbodus.
- 3.3 Rhoddwyd y fframwaith llywodraethu yn ei le ar gyfer yr Awdurdod am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015 a hyd at ddyddiad cymeradwyo'r datganiad o gyfrifon.

4 Y Fframwaith Llywodraethu

- 4.1 Mae'r datganiad hwn yn disgrifio prif elfennau Fframwaith Llywodraethu'r Awdurdod a'n hunanasesiad o gydymffurfiaeth â Chod Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod. Mae'r sicrwydd llywodraethu sydd yn y datganiad hwn wedi eu strwythuro o gwmpas pob un o'r 6 egwyddor llywodraethu sydd yn y Fframwaith 'Delivering Good Governance in Local Government'.
- 4.2 Mae pob un o'r egwyddorion hyn yn rhan bwysig o drefniadau Cod Llywodraethu Blynyddol yr Awdurdod. Trwy gymhwyso'r egwyddorion, gallwn ddangos ein bod yn cyflwyno'r gwasanaethau i'n dinasyddion a'n cymunedau mewn ffordd sy'n dangos atebolrwydd, tryloywder, effeithiolrwydd, didwylledd a chynhwysiant.

Egwyddor 1 Canolbwyntio ar ddiben yr Awdurdod, y deilliannau i'r gymuned, a chreu a gwireddu gweledigaeth ar gyfer y fro.

- 5.1 Mae'r **Cynllun Cyfunol i Leihau Risg a Gwella 2014/15** yn nodi gweledigaeth, datganiad cenhadaeth a gwerthoedd yr Awdurdod. Paratoir y cynllun yn unol â dyletswyddau penodol sy'n deillio o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 a Fframwaith Cenedlaethol Tân ac Achub Cymru 2008-11. Ymdrinnir â'r tri diben gwahanol yn y cynllun:
- Darparu gwybodaeth ynglŷn â'r Awdurdod a'r Gwasanaeth, a'r cyd-destun y maent yn gweithredu o'i fewn;
 - Cofnodi blaenoriaethau uchaf yr Awdurdod ac olrhain cynnydd tuag at nodau penodol;
 - Cofnodi hanesyddol o berfformiad dros dair blynedd ariannol.
- 5.2 Mae'r adroddiad, a gyhoeddwyd ym Mawrth 2014, yn amlinellu sut y bydd yr Awdurdod yn gwneud gwelliannau ac yn lleihau risgiau ar gyfer 2014/15 a 2015/16, yn ogystal â gosod ei amcanion gwella ei hun.
- 5.3 Yn unol ag Adran 15 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009, mae'r Awdurdod yn mynd ati bob blwyddyn i gyhoeddi asesiad o'i berfformiad drwy '**Sut wnaethom ni?**' Mae'r asesiad hwn yn dangos sut y mae'r Awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswydd gyffredinol i wella a gwneud cynnydd mewn perthynas â'r amcanion y mae wedi eu gosod iddo'i hun ar gyfer y flwyddyn. Mae hefyd yn rhoi crynodeb o'i waith cydweithio, a'i berfformiad yn erbyn dangosyddion perfformiad penodol cenedlaethol a lleol, a mesurau llwyddiant.
- 5.4 Trwy gydol y flwyddyn, mae'r Prif Swyddogion yn gyfrifol am sicrhau bod blaenoriaethau'r Awdurdod yn cael eu cyflawni. Mae perfformiad o'i gymharu â thargedau allweddol yn cael eu monitro'n rheolaidd drwy'r fframwaith **rheoli perfformiad** ac yn cael ei adrodd i'r Aelodau bob chwarter yn ogystal ag ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.
- 5.5 Mae gan yr Awdurdod drefniadau cadarn yn eu lle ar gyfer **rheolaeth ariannol** effeithiol drwy weithdrefnau cyfrifyddiaeth a'r Rheoliadau Ariannol. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau sefydledig ar gyfer cynllunio'r gyllideb, a'r rheini'n ddarostyngedig i asesiadau risg, ac adroddiadau rheolaidd i'r Aelodau gan gymharu'r refeniw gwirioneddol a'r gwariant cyfalaf gyda'r cyllidebau blynyddol. Y Trysorydd sy'n gyfrifol am sicrhau bod materion ariannol yr Awdurdod yn cael eu gwneud yn briodol, a hynny fel y bo'n ofynnol gan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972. Mae ffin glir o ran cyfrifoldebau rhwng swyddogaeth cyfrifyddiaeth y rheolwyr, a wneir yn fewnol, a'r swyddogaeth cyfrifyddiaeth ariannol, a wneir trwy Gytundeb Lefel Awdurdod gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy. Mae trefniadau'r Awdurdod ar **Reoli'r Trysorlys** yn dilyn arferion proffesiynol, ac maent yn agored i'w hadolygu'n rheolaidd ac yn cynnwys adroddiadau a gyflwynir i'r Aelodau bob chwarter.

- 5.6 Ar ddiwedd bob blwyddyn, a hynny yn unol â'r ddeddfwriaeth, mae'r Awdurdod yn cyhoeddi ei **Ddatganiad Blynyddol o Gyfrifon** i roi gwybodaeth glir am ei sefyllfa ariannol a'i berfformiad yn ystod y flwyddyn.
- 5.7 Wedi ei gynnwys yn y datganiadau ariannol, mae **Barn Archwiliad Swyddfa Archwilio Cymru**. Am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015, dywedodd barn yr archwiliad fod y datganiadau'n darparu darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol yr Awdurdod am y flwyddyn.
- 5.8 Hefyd, caiff crynodeb clir a hawdd ei ddarllen o berfformiad yr Awdurdod ei lunio, ac mae hwnnw ar gael ar wefan yr Awdurdod fel bod y cyhoedd yn gallu ei weld.
- 5.9 Mae'r cyhoedd yn gallu cael gwybodaeth yn hawdd ar y wefan ynglŷn â ffyrdd i wneud cwyn am y Gwasanaeth. Mae gan yr Awdurdod bolisi wedi hen ennill ei blwyf ar **Reoli Cwynion**, ac mae hwnnw'n nodi'r gweithdrefnau ar gyfer rheoli a monitro cwynion o ffynonellau allanol.
- 5.10 Mae'r Awdurdod wedi cytuno ar egwyddorion a phrosesau i sicrhau bod ei amcanion, ei flaenoriaethau a'i werthoedd yn cael eu hyrwyddo a'u diogelu wrth weithio mewn partneriaeth. Cyhoeddwyd **strategaeth partneriaeth** ac mae ar gael ar wefan yr Awdurdod. Darperir atebolrwydd eglur a darpariaethau ar gyfer cyfathrebu ymhob cytundeb partneriaeth.
- 5.11 Mae'r Awdurdod wedi gwneud gwelliannau mewn sicrhau ansawdd a rheoli perfformiad ym maes **ymgysylltu â'r sector gwirfoddol**. Mae'r gwelliannau'n cynnwys:
- Ffurfioli darpariaeth protocolau rhannu gwybodaeth gydag asiantaethau partneriaethol sy'n ymwneud â'n cynllun y Ffenics, a mudiadau o'r sector gwirfoddol sy'n cynnal Archwiliadau Diogelwch Tân yn y Cartref ar ein rhan;
 - Caiff gwaith mewn partneriaeth ei lywodraethu gan gytundebau, protocolau a memoranda cyd-ddealltwriaeth sy'n berthnasol i'r math o waith neu'r berthynas dan sylw;
 - Cafodd dogfen ganllaw ei llunio ar gyfer Addysg Diogelwch Cymunedol mewn ysgolion, a chafwyd cadarnhad o'r amcanion partneriaethol o fewn y prosiect amlasiantaethol, Criw Craidd. Hefyd, lluniwyd cofrestr risg a chwblhawyd asesiad risg ar gyfer y meysydd gwaith o fewn Diogelwch Cymunedol.

Egwyddor 2
Bydd yr Aelodau a'r Swyddogion yn cydweithio i gyflawni diben cyffredin, gyda swyddogaethau a rolau wedi eu diffinio'n glir.

- 6.1 Mae'r Awdurdod Tân ac Achub yn cynnwys 28 o aelodau etholedig o'r chwe awdurdod unedol sy'n dod o fewn ardal y Gwasanaeth Tân ac Achub yn unol â Gorchymyn Cyfuno Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru 1995.

Mae rôl yr Awdurdod, sydd i'w weld ar y wefan, wedi ei ddiffinio yn ei **Reolau Sefydlog**:

- cyflawni holl ddyletswyddau a chyfrifoldebau Awdurdod Tân yn unol â'r ddeddfwriaeth a'r rheoliadau priodol, yn benodol Deddf y Gwasanaethau Tân ac Achub 2004, Deddf Rhagofalon Tân 1971, y Gorchymyn Diwygio Rheoleiddio (Diogelwch Tân) 2005 – a ddaeth i rym ym mis Hydref 2006, a Gorchymyn Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru (Cynllun Cyfuno) 1995;
- cytuno ar y cynlluniau blynyddol, y cyllidebau refeniw a chyfalaf, a chyfraniadau ar gyfer y cynghorau cyfansoddol;
- monitro'r cyllidebau refeniw a chyfalaf, ac ymdrin ag unrhyw amrywiadau sylweddol, gan gynnwys penderfyniadau ynghylch unrhyw gyfraniadau atodol.

Cynhelir cyfarfodydd yr Awdurdod llawn bedair gwaith y flwyddyn ym Mawrth, Mehefin, Medi a Rhagfyr, a hynny i ystyried pynciau megis y cynlluniau gwasanaeth, materion busnes arferol, cyllidebau a gwariant, a gwneud neu gymeradwyo penderfyniadau ynglŷn â pholisïau fel y bo'n briodol. Gellir galw cyfarfodydd arbennig ar unrhyw adeg os oes angen trafod materion brys. Mae holl gyfarfodydd yr Awdurdod yn agored i'r cyhoedd.

Etholir y Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd yn y cyfarfod blynyddol a gynhelir ym Mehefin.

Mae gweithrediad cywir yr Awdurdod yn cael ei ategu gan ei Glerc a'i Drysorydd. Mae'r cyfarfodydd yn agored i'r cyhoedd, ac mae cofnodion trafodion yr Awdurdod ar gael.

- 6.2 **Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r Disgrifiadau o Rôl a Manylion y Person sydd gan WLGA / CLILC ar gyfer Aelodau Awdurdodau Tân ac Achub.** Mae'r disgrifiadau rôl yn rhestru cyfrifoldebau a swyddogaethau rôl Aelod etholedig, ac mae manylion y person yn seiliedig ar gyfres o ddisgrifiadau a gofynion cyffredinol rolau Aelodau a grewyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (WLGA).
- 6.3 Mae'r Awdurdod wedi sefydlu **Protocol ar Gysylltiadau rhwng Aelodau a Swyddogion** i sicrhau cyfathrebu effeithiol rhwng yr Aelodau a'r Swyddogion. Mae'n rhoi trefn ar yr arferion da sy'n bodoli eisoes o ran y cysylltiadau rhwng yr Aelodau a'r Swyddogion.
- 6.4 Mae **Cynllun Dirprwyo** i'r Prif Swyddog Tân yn ei le, ac mae'n nodi'r pwerau sydd wedi eu dirprwyo i'r Prif Swyddog Tân i wneud penderfyniadau ar ran yr Awdurdod.

- 6.5 Caiff y gwaith o **lunio polisiau a gwneud penderfyniadau** ei hwyluso drwy'r **Grŵp Gweithredol**. Mae'r grŵp strategol hwn yn cynnwys y Prif Swyddog Tân, y Dirprwy Brif Swyddog Tân a'r tri Prif Swyddogion Tân Cynorthwyol, ac mae'n cyfarfod bob chwe wythnos i adolygu eitemau sefydlog, gan gynnwys rheoli perfformiad, rheoli risg ac arian, a datblygu polisiau a gweithdrefnau mewnol.
- 6.6 Mae gan y **Panel Gweithredol** rôl amrywiol i ymdrin â phynciau, megis edrych yn fanwl ar gynlluniau gwella a chynlluniau ariannol, ymdrin â rhai materion archwilio ac â materion polisi a chyfansoddiadol pan fo angen. Fel arfer, mae'n ymdrin ag ymatebion i bapurau ymgynghori a datblygiadau eraill ym maes polisi, ac yn gwneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ac Achub ynghylch ei brif bolisiau, gan gynnwys y Cynllun Cyfunol i Leihau Risg a Gwella. Y Panel sydd yn arfer ymdrin ag uwch benodiadau drwy sefydlu is-bwyllgor arbennig i'r diben.
- 6.7 Mae'r **Pwyllgor Archwilio** yn weithredol ers y flwyddyn drefol 2009/10. Mae gan y Pwyllgor bedair prif rôl o lywodraethu archwilio a chraffu, archwilio a chraffu rheolaeth y gyllideb ac adnoddau, archwilio a chraffu'r rheolaeth o risg a sicrwydd ac archwilio a chraffu perfformiad. Mae'n cynnwys yr holl aelodau sydd ddim ar y panel gweithredol ac yn cyfarfod unwaith bob chwarter. Penodir y Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd o wahanol awdurdodau cyfansoddol er mwyn sicrhau cynrychiolaeth o gymunedau Gogledd Cymru.
- 6.8 Sefydlwyd y **Pwyllgor Safonau** yn unol â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 2000, a gosodwyd ei Gylich Gwaith yn 2003. Mae ei ddyletswyddau'n cynnwys ystyried cwynion yn erbyn aelodau'r Awdurdod sy'n cael eu cyfeirio ato gan yr Ombwdsmon a chaniatáu gollyngiadau. Mae'r pwyllgor yn cynnwys 6 aelod, a phedwar ohonynt yn annibynnol. Ni all y cynrychiolwyr sydd o blith yr Awdurdod Tân ac Achub fod yn rhai sydd â swydd ar yr Awdurdod. Mae'r Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd yn dod o blith yr aelodau annibynnol. Daw'r Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd o blith yr aelodau annibynnol. Yn gadarnhaol, ni fu unrhyw atgyfeiriadau am ymddygiad unrhyw Aelod i'r Pwyllgor Safonau/Ombwdsmon yn y blynyddoedd diwethaf.

Egwyddor 3

Hyrwyddo gwerthoedd yr awdurdod, ac amlygu gwerthoedd llywodraethu da trwy ymddwyn yn ôl safonau uchel.

- 7.1 Mae polisiau yn eu lle i sicrhau bod yr Awdurdod yn sefydlu fframweithiau llywodraethu moesegol, sy'n cynnwys:
- Codau ymddygiad ar gyfer Swyddogion ac Aelodau, a adolygir, a ddiweddarir ac a brofir yn rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn cydymffurfio;
 - Polisi i gynnal proses ddisgyblu i ymdrin ag unrhyw achos o dorri'r cod ymddygiad ymhlith Swyddogion;
 - Polisi chwythu'r chwiban, a hwnnw wedi ei rannu'n eang yn yr Awdurdod ac yn cael ei adolygu'n rheolaidd;
 - Cofrestrau o fuddiannau personol a busnes;
 - Polisi y cytunwyd arno, a gweithdrefnau corfforaethol cysylltiedig, ar gyfer sicrhau bod modd gwneud cwynion am wasanaethau ac ymchwilio iddynt, ac ar gyfer sicrhau bod modd dysgu unrhyw wersi.

- 7.2 Clerc yr Awdurdod Tân ac Achub yw'r **'Swyddog Monitro'** dynodedig, a hynny yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989, ac mae'n sicrhau cydymffurfiaeth â pholisïau, gweithdrefnau, cyfreithiau a rheoliadau sefydledig. Ar ôl ymgynghori'n briodol, bydd y swyddog hwn yn adrodd i'r Awdurdod ynghylch unrhyw gynigion, penderfyniadau neu hepgoriadau a allai fod yn anghyfreithlon. Mae trefniadau sefydledig yr Awdurdod **yn erbyn twyll a llygredd** yn arf ataliol, yn ei gwneud yn haws i ganfod twyll a llygredd, ac yn nodi llwybr clir ar gyfer ymchwilio. Mae'r rhain yn cynnwys gweithdrefnau ar gyfer trechu twyll ariannol.
- 7.3 Cafodd hyfforddiant ymwybyddiaeth ar gyfraith cyflogaeth, chwythu'r chwiban, Deddf Llwgwrwobrwyo 2010, Diogelu Data a Rhyddid Gwybodaeth ei roi i'r Grŵp Gweithredol ar 28 Chwefror 2015. Y bwriad yw rhoadru hyn drwy Wasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ystod 2015/16.
- 7.4 Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gasglu, prosesu a diogelu data personol i gydymffurfio â Deddf Diogelu Data 1998, ac yn benodol wyth egwyddor arweiniol y Ddeddf honno. Mae'r Awdurdod yn sicrhau hyn drwy ddefnyddio ei bolisïau Diogelu Data a Chadw Data, a gyhoeddwyd gyntaf yng Ngorffennaf 2010. Mae diogelu gwybodaeth yn eitem sefydlog ar agenda pob cyfarfod o Grŵp Llywio Gwybodaeth yr Awdurdod.

Egwyddor 4

Gwneud penderfyniadau gwybodus a thryloyw sy'n agored i graffu effeithiol a rheoli risg

- 8.1 Mae'r Awdurdod yn prynu ei swyddogaeth **Archwilio Mewnol** gan Gyngor Bwrdeistref Sirol Conwy fel rhan o'i Gytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer Gwasanaethau Ariannol a'r Trysorlys. Mae'r Gwasanaeth yn annibynnol o ran cynllunio a gweithredu, ac mae'n cydymffurfio â Chod Ymarfer Archwilio Mewnol CIPFA 2006, a'i nod yw rhoi sicrwydd bod gan yr Awdurdod systemau digonol o reolaeth fewnol a gwneud argymhellion ynghylch ffyrdd i wella'r rhain pan y teimla fod angen. Mae gan Bennaeth y Gwasanaethau Archwilio fynediad uniongyrchol at y Prif Swyddog Tân, rheolwyr ar bob lefel a'r aelodau etholedig. Mae'r gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu ar sail asesiad o anghenion, sef dull seiliedig ar risg i benderfynu ar ddechrau pob blwyddyn beth yw anghenion yr Awdurdod ac sy'n cael ei nodi mewn cynlluniau gweithredol a gyflwynir bob blwyddyn i'r Pwyllgor Archwilio i'w cymeradwyo. Dyma'r Farn Archwilio am y flwyddyn a ddarparwyd gan Pennaeth Gwasanaethau Archwilio:-

'Rwyf wedi cael fy modloni fod y gwaith archwilio mewnol a wnaed, ynghyd â'r gwybodaeth sydd gennym am y sefydliad a'i weithdrefnau, yn caniatáu imi ddod i gasgliad rhesymol ynglŷn â pha mor ddigonol ac effeithiol yw prosesau ATAGC ar gyfer rheoli risg, rheoli a llywodraethu. Yn fy marn i, am y 12 mis a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015, fod gan ATAGC brosesau rheolaeth fewnol a llywodraethu corfforaethol i reoli'r gwaith o gyflawni amcanion yr Awdurdod.'

- 8.2 Mae'r **Pwyllgor Archwilio** yn monitro pa mor effeithiol yw'r gwaith o ddatblygu a gweithredu rheolaeth risg gorfforaethol yn yr Awdurdod, yn monitro gwaith yr archwilwyr mewnol ac allanol, ac yn monitro'r berthynas rhwng yr archwilwyr a'r staff a'r ymatebion i argymhellion archwiliadau ac arolygiadau. Mae'n gyfrifoldeb ar y Pwyllgor i graffu ar yr holl adroddiadau ariannol a gwneud argymhellion i'r Awdurdod Tân ynghylch eu canfyddiadau. Yn y blynyddoedd diweddar mae wedi cael cyfrifoldeb dirprwyedig am gymeradwyo'r Datganiad o Gyfrifon blynyddol a'i adroddiadau cysylltiedig, gan gynnwys yr adroddiad hwn yn ogystal â Datganiad o Sicrwydd Blynyddol yr Archwiliad Mewnol a'r Cynllun Archwilio Blynyddol. Mae aelodaeth y Pwyllgor yn cynnwys pob aelod nad yw'n aelod o'r panel gweithredol, ac maent yn cyfarfod o leiaf ddwywaith y flwyddyn. Penodir y Cadeirydd a'r Dirprwy Gadeirydd o wahanol awdurdodau cyfansoddol, a hynny er mwyn cael cynrychiolaeth o gymunedau Gogledd Cymru.
- 8.3 Mae'r Awdurdod wedi cyhoeddi polisi **Rheoli Parhad Busnes** (RhPB). Mae pob adran yn yr Awdurdod wedi datblygu cynlluniau parhad busnes ar gyfer y swyddogaethau unigol. Ar ôl dadansoddi risg, mae'r cynlluniau'n ymdrin â gwahanol sefyllfaoedd, a'r mesurau i'w dilyn i sicrhau

cydnerthedd rhag tarfiadau posibl, gan gynnwys sefyllfaoedd megis anghydfod diwydiannol. Mae'r cynlluniau wedi diffinio a dyrannu cyfrifoldebau'n glir am Reoli Parhad Busnes yn yr Awdurdod, gan roi'r un pwyslais ar reoli parhad busnes yn gorfforaethol ac yn weithredol, a hynny er mwyn sicrhau nad oes yr un maes wedi ei anghofio a bod y cynlluniau adfer yn rhai cadarn. Mae'r Awdurdod yn parhau i ddatblygu rhaglen o brofi ac ymarfer er mwyn gwirio bod y cynlluniau presennol yn ddilys.

- 8.4 Datblygwyd **Polisi Rheoli Risgiau Strategol** drafft cyn ei gymeradwyo gan yr Awdurdod yn 2015.
- 8.5 Mae gan yr Awdurdod **Gynllun Cyhoeddiadau**, ac mae ar gael ar y wefan, ynghyd â chofnodion holl gyfarfodydd yr Awdurdod.
- 8.6 Mae'r Awdurdod yn cydymffurfio â'r ddeddfwriaeth **Rhyddid Gwybodaeth** drwy ei bolisi Rhyddid Gwybodaeth a gyhoeddwyd yn Chwefror 2011. Fe wnaeth Archwiliad Mewnol o weithdrefnau Rhyddid Gwybodaeth yr Awdurdod gadarnhau ei fod yn cyflawni ei ddyletswydd statudol ac yn ymateb o fewn yr amserlenni penodedig.
- 8.7 Mae gan yr Awdurdod **Bolisi Chwythu'r Chwiban**, er mwyn i Aelodau, staff a rhanddeiliaid allanol allu codi pryderon am ymddygiad unrhyw un sy'n gysylltiedig â gwaith yr Awdurdod.
- 8.8 Mae Swyddog Monitro'r Awdurdod yn cadw **Cofrestr o Fuddiannau Personol a Busnes yr Aelodau**, yn unol â'r Cod Ymddygiad.

Egwyddor 5
Meithrin gallu'r aelodau a'r swyddogion i weithio'n effeithiol

- 9.1 Mae gweithdrefnau **recrwtio'r** Awdurdod yn darparu cydraddoldeb o ran cyfleoedd cyflogaeth. Mae **strwythur cyflogau y sicrheir ei ansawdd** yn ateb gofynion Cytundeb Statws Sengl 1997. Mae pob aelod o'r staff yn cael contract, swydd-ddisgrifiad ac adolygiad blynyddol o ddatblygiad perfformiad.
- 9.2 Mae'r Awdurdod yn cydnabod pwysigrwydd gweithlu gwybodus, medrus a brwdfrydig er mwyn cyflwyno'i wasanaethau'n llwyddiannus. Mae'r Gwasanaeth wedi ymrwmo i ddatblygu awyrgylch sy'n hyrwyddo datblygiad parhaus, gwelliant a dyfeisgarwch. Mae pob gweithiwr yn cael **Adolygiad Datblygiad Unigol** bob blwyddyn. Cyn bo hir, bydd y broses hon yn troi'n System Arfarnu, a gofnodir ar y llwyfan PDR Pro.

- 9.3 Mae'r Awdurdod yn dal Siarter Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar gyfer **Cefnogi a Datblygu Aelodau**, ac felly mae ganddo weithdrefnau ar gyfer asesu anghenion hyfforddi'r Aelodau. Nod y Siarter yw sicrhau bod yr Awdurdod yn cael ei wasanaethu gan Aelodau effeithiol, sy'n gweithio i gael gwell llywodraethu corfforaethol, democratiaeth leol a gwasanaethau lleol.
- 9.4 Mae'r **Fframwaith Gweithwyr Tân Proffesiynol** wedi cael ei ddatblygu i ddarparu fframwaith er mwyn i ddiffoddwyr tân gweithredol a phenaethiaid gael medrusrwydd fel eu bod yn gallu defnyddio eu sgiliau, eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth yn ddiogel mewn amgylchedd gweithredol. Mae'n diffinio medrusrwydd gweithredol, ac yna'n gweld sut y gellir defnyddio'r Safonau Galwedigaethol Cenedlaethol i asesu medrusrwydd, a thrwy hynny leihau risg. Mae'r fframwaith wedi ei gynllunio i ddisodli IPDS.
- 9.5 Mae'r Awdurdod wedi gweithio gyda'r ddau Wasanaeth arall yng Nghymru i ddatblygu **Ilwybrau datblygu gyrfa** ar gyfer pob rôl yn y sefydliad; mae hyn yn galluogi unigolion i ganfod gofynion gwahanol lwybrau gyrfa. Gellir defnyddio'r Ilwybrau hefyd i gynllunio ar gyfer olyniaeth.
- 9.6 Drwy ei **Bolisi Cydraddoldeb ac Amrywiaeth** a'r **Cynllun Cydraddoldeb Strategol**, mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i roi cyfle cyfartal mewn cyflogaeth ymhob rhan o'r sefydliad. Ei bolisi yw sicrhau bod pob ymgeisydd a gweithiwr yn cael ei drin yn deg a gofalus, a hybu awyrgylch gweithio i'r staff sy'n rhydd o aflonyddu a fictimeiddio.
- 9.7 Mae **Cynllun Iaith Gymraeg yr Awdurdod 2010-2013**, a estynnwyd i 2015 gan ddilyn cyngor y Comisiynydd, yn cynnwys ymrwymiadau'r Awdurdod tuag at y Gymraeg mewn perthynas â'i weithlu. Mae'r Awdurdod wedi mabwysiadu'r egwyddor y bydd, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, yn trin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal. Mae'n ofynnol i'r staff gydymffurfio â'r gofynion polisi sydd yn y Cynllun.
- 9.8 Mae'r staff yn cael gwybod am faterion sy'n ymwneud â'r Gwasanaeth. Mae gwasanaeth gwybodaeth wythnosol yn rhoi gwybod i'r staff am bethau megis Diweddariad y Prif Swyddog, materion yn ymddangos ar y cyfryngau, a digwyddiadau pwysig eraill sy'n mynd ymlaen yn y Gwasanaeth. Y Fflam yw'r cylchlythyr i'r staff, ac mae'n cael ei ddsbarthu bob yn ail fis ac ar gael ar y fewnrwyd.

Egwyddor 6
Trafod gyda phobl leol a rhanddeiliaid eraill i ofalu bod
atebolrwydd cyhoeddus cadarn

- 10.1 Mae'r Awdurdod yn cydnabod ei fod angen cyfathrebu gyda'r bobl sy'n byw yn y rhanbarth, yn gweithio yma ac yn dod i ymweld, er mwyn eu haddysgu a'u hysbysu am ei waith atal tanau, ei waith amddiffyn a'i waith ymateb. Yr **Adran Cyfathrebu Corfforaethol** sydd â'r cyfrifoldeb o ddydd i ddydd am gydlynw'r gwaith cyfathrebu mewnol ac allanol, y cysylltiadau â'r cyfryngau, polisi'r Gymraeg a chyfieithu. Mae cael cyhoeddusrwydd cadarnhaol ar y cyfryngau yn gwella enw da'r Gwasanaeth, ac yn hyrwyddo'r nod o wneud Gogledd Cymru yn ardal fwy diogel i fyw ynddi, i weithio ynddi ac i ymweld â hi.

- 10.2 Mae'r Awdurdod wedi sefydlu **Strategaeth Cyfathrebu Corfforaethol 2014-19, sef Rhoi Pobl yn Gyntaf**, sy'n rhestru'r egwyddorion a'r dull i'w ddilyn er mwyn sicrhau gwelliant parhaus yn y gwaith o gyfathrebu gyda rhanddeiliaid pwysig. Hefyd, mae'r Awdurdod yn rhan o **Femorandwm Cyd-ddealltwriaeth Cymru gyfan: Ein Cyfeiriad Strategol**, a luniwyd gan y Grŵp Cyfathrebu Cymru gyfan. Ei bwrpas yw cynorthwyo'r tri ATA i fabwysiadu dull cyffredin a generig i ymgysylltu â'r cyhoedd ac i ymgynghori.
- 10.3 Hefyd, mae'r Awdurdod wedi ymrwmo i gynnig dewis iaith gwirioneddol i'r cyhoedd. Drwy ei **Gynllun Iaith Gymraeg** mae'n cydnabod bod defnyddwyr gwasanaethau yn gallu mynegi eu barn a'u hanghenion yn well yn eu dewis iaith, ac mai arfer dda yw cynnig hyn, nid consesiwn.
- 10.4 Ymgynghorir â rhanddeiliaid yr Awdurdod ynghylch penderfynu ar y blaenoriaethau sydd eu hangen i wireddu'r weledigaeth sydd yn y **Cynllun Cyfunol Gwella a Lleihau Risg**. Mae'r adroddiad a gyhoeddwyd ym Mawrth 2014 yn amlinellu sut y bydd yr Awdurdod yn gwneud gwelliannau a lleihau risg, yn ogystal â gosod amcanion gwella ar gyfer 2014/15 a 2015/16. Fe wnaeth yr Awdurdod gynnal ymgynghoriad cyhoeddus i sicrhau bod cefnogaeth ehangach i'r cynigion. Roedd 74% yn meddwl bod yr Awdurdod wedi nodi'r blaenoriaethau cywir.
- 10.5 Mae'r Dirprwy Brif Swyddog Tân ac Uwch Swyddogion eraill yn cynnal cyfarfodydd negodi ffurfiol yn rheolaidd gydag aelodau o gyrff cynrychioliadol yr Awdurdod i ymgynghori ar bolisiâu allweddol ac ar newidiadau i'r Gwasanaeth.

11 Adolygu Effeithiolrwydd

- 11.1 Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal, o leiaf unwaith y flwyddyn, adolygiad o effeithiolrwydd ei fframwaith llywodraethu, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Yn sail i'r adolygiad o effeithiolrwydd mae gwaith y Grŵp Gweithredol ac uwch swyddogion eraill o fewn yr Awdurdod, sy'n gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, adroddiad blynyddol yr Archwiliad Mewnol, a hefyd y sylwadau a wneir gan archwilwyr allanol ac asiantaethau arolygol eraill ac adolygiadau eraill a gynhelir.
- 11.2 Mae datganiad o sicrwydd wedi ei drafod a'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Archwilio ynglŷn â pha mor effeithiol yw'r trefniadau llywodraethu y mae'n gyfrifol amdanynt, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. Mae'r datganiad o sicrwydd yn ymdrin â'r holl egwyddorion sydd yng Nghod Llywodraethu Corfforaethol yr Awdurdod. Mae'r datganiad o sicrwydd yn datgelu nad oes unrhyw feysydd gwan yn nhrefniadau llywodraethu corfforaethol yr Awdurdod; roedd y trefniadau ymhob achos yn ddigonol o leiaf, ac yn y mwyafrif o feysydd roeddent yn dda.
- 11.3 Wrth gynnal ac adolygu pa mor effeithiol yw trefniadau llywodraethu'r Awdurdod, rhoddwyd ystyriaeth i'r canlynol:-
- i) mae'r swyddogaeth Archwilio Mewnol yn cynnal adolygiadau rheolaidd o'r systemau a'r rheolaethau ariannol, a hynny er mwyn darparu sicrwydd i'r Awdurdod drwy ei Bwyllgor Archwilio;
 - ii) Mae Swyddfa Archwilio Cymru a KPMG yn ystyried bod yr amgylcheddau rheoli cyffredinol yn rhai cadarn, a bod systemau cadarn o reolaeth ariannol a threfniadau rheoli ariannol ar waith;

- iii) swyddogaeth Archwilio Mewnol, y mae ei waith yn ystyried y risgiau a ganfuwyd drwy archwiliadau rheolaidd o'r systemau mawr, niferoedd staff a phrosiectau pwysig yn unol â'r cynllun archwilio mewnol blynyddol, ac sy'n cynnwys gwaith dilynol i sicrhau bod y prif swyddogion yn gweithredu argymhellion y cytunwyd arnynt;
- iv) yr asesiad blynyddol o'r gwaith Archwilio Mewnol gan archwilwyr allanol yr Awdurdod, a gasglodd bod yr Archwilio Mewnol yn cydymffurfio â Chod Ymarfer CIPFA ar Archwilio Mewnol mewn Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2006;
- v) gwaith pwyllgorau'r Awdurdod;
- vi) barn ac argymhellion archwilwyr allanol yr Awdurdod ac asiantaethau arolygol ac adolygol eraill;
- vii) monitro perfformiad yn rheolaidd yn erbyn y Cynllun Gwella a chynlluniau'r Awdurdod a thargedau allweddol, ac adrodd yn ei gyloch i aelodau'r Awdurdod;

12 Argymhellion ar gyfer Gwella

12.1 O ran y 'materion rheolaeth sylweddol' sydd yn y Datganiad Rheolaeth Fewnol am y flwyddyn ariannol flaenorol (2013/14), roedd y cynnydd yn 2014/15 fel a ganlyn:

Gwella dealltwriaeth o broses gwneud penderfyniadau'r Awdurdod i randdeiliaid	Sefydlu Cyfansoddiad drwy un ddogfen i reoleiddio ymddygiad unigolion a grwpiau drwy godau ymddygiad, protocolau a rheolau sefydlog.	Lluniwyd dogfen ddrafft, ac mae'n aros cymeradwyaeth y clerc cyn ei chyhoeddi.
Adolygu'r Rheoliadau Ariannol a'r Polisi Gwrth-dwyll a Llygredd	Adolygu a diweddarau Rheoliadau Ariannol a Pholisi Gwrth-dwyll a Llygredd yr Awdurdod i adlewyrchu'r ddeddfwriaeth gyfredol a'r arferion er mwyn darparu'r canllawiau priodol i'r staff.	Wedi ei gwblhau
Adolygu Rheolau Sefydlog Contractau	Adolygu a diweddarau Rheolau Sefydlog Contractau yr Awdurdod i adlewyrchu'r ddeddfwriaeth gyfredol ac i sefydlu dull eglur ar gyfer caffael nwyddau, gwasanaethau gwaith a chyfleustodau.	Wedi ei gwblhau

Sefydlu Polisi a Chofrestr Datgan Buddiannau Swyddogion	Sefydlu Polisi a Chofrestr Datgan Buddiannau Swyddogion er mwyn sicrhau bod y swyddogion yn datgan unrhyw berthnasau, ymwneud neu fuddiannau, o natur ariannol neu beidio, a allai arwain at wrthdaro rhwng buddiannau o fewn yr Awdurdod.	Datgelodd ymchwil pellach fod Swyddogion Tân wedi eu heithrio o'r rheoliad hwn. Fodd bynnag, mae'r tair haen uwch o reolwyr wedi llenwi'r datganiadau o fuddiannau, ac mae'r Swyddog Cyswllt Aelodau yn eu cadw.
Sefydlu Polisi Rheoli Risgiau a Chofrestr Risgiau Corfforaethol	Sefydlu Polisi Rheoli Risgiau a Chofrestr Risgiau Corfforaethol er mwyn canfod, gwerthuso a rheoli risgiau strategol allweddol yr Awdurdod.	Lluniwyd polisi drafft ac mae'n aros i gael ei gymeradwyo gan yr awdurdod ym Mehefin 2015.
Sefydlu Strategaeth Cynaliadwyedd ac Amgylcheddol	Sefydlu Strategaeth Cynaliadwyedd ac Amgylcheddol er mwyn egluro beth mae'r Awdurdod yn ei gredu yw ei faes dylanwad ar ddatblygu cynaliadwy ac i osod y prif egwyddorion, cynigion a'r camau gweithredu angenrheidiol, yn ogystal â datgan ei ymrwymiad i leihau effeithiau amgylcheddol ei weithgareddau a'i weithrediadau.	Ni fwriwyd ymlaen â hyn gan aros Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Caiff hyn ei gario drosodd i'r flwyddyn nesaf.

- 12.2 Mae gan yr Awdurdod reolaethau a llywodraethiant da, ond nid yw'n hunanfodlon. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn, yn ogystal ag archwiliad diweddar a gynhaliwyd ar drefniadau llywodraethu'r Awdurdod, wedi canfod meysydd lle mae angen gwneud gwelliannau pellach.

12.3 Cynllun Gweithredu y Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2014/15 – Camau Gweithredu newydd ar gyfer 2015/16:

Sefydlu Strategaeth Cynaliadwyedd ac Amgylcheddol	Sefydlu Strategaeth Cynaliadwyedd ac Amgylcheddol er mwyn egluro beth mae'r Awdurdod yn ei gredu yw ei faes dylanwad ar ddatblygu cynaliadwy ac i osod y prif egwyddorion, cynigion a'r camau gweithredu angenrheidiol, yn ogystal â datgan ei ymrwymiad i leihau effeithiau amgylcheddol ei weithgareddau a'i weithrediadau.	Rheolwr Amgylcheddol ac Arbed Ynni
Gwella gwybodaeth am y safonau uchel o ymddygiad a ddisgwyllir.	Rhaeadru hyfforddiant a hwylusir yn allanol ynglŷn â chwythu'r chwiban, y ddeddf llwgrwobrwy, diogelu data a Rhyddid Gwybodaeth ymhob rhan o GTAGC	Rheolwr Adnoddau Dynol
	Cyhoeddi datganiad gwrth-llwgrwobrwyo ar wefan ATAGC a'r fewnryd	Cyd-gysylltydd Gwasanaethau Cefnogol
	Cyhoeddi'r gofrestr lletygarwch ar wefan ATAGC	Cyd-gysylltydd Gwasanaethau Cefnogol
Gwella cydymffurfiaeth â Deddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio	Diweddarw polisi'r Ddeddf Rheoleiddio Pwerau Ymchwilio, a threfnu hyfforddiant ar gyfer swyddogion awdurdodi.	DBST
	Trefnu i osod arwyddion ymwybyddiaeth o gamerâu teledu cylch cyfyngu pan fo'r rheini'n cael eu defnyddio	DBST
Gwella diogelu Data	Datblygu a gweithredu polisi torri data.	Cyd-gysylltydd Gwasanaethau Cefnogol

13 Crynodeb o Sicrwydd

- 13.1 Llywodraethu da yw sylfaen y gwaith o ddarparu gwasanaethau o safon sy'n diwallu anghenion yr holl randdeiliaid, ac mae'n hanfodol dangos bod arian cyhoeddus yn cael ei wario'n dda. Yn seiliedig ar yr adolygiad, yr asesiad a'r gwaith monitro parhaus a wnaed yn ystod 2014/15, rydym o'r farn fod trefniadau llywodraethu da yn eu lle, bod y systemau allweddol yn gweithredu'n iawn ac nad oes unrhyw dystiolaeth o wendidau sylfaenol mewn rheolaeth. Fodd bynnag, ni all yr un system reolaeth ddarparu sicrwydd absoliwt yn erbyn camddatgan na cholled. Yn seiliedig ar y gwahanol sicrwydd a roddwyd, bwriad y datganiad hwn yw rhoi sicrwydd rhesymol fod trefniadau llywodraethu corfforaethol boddhaol yn eu lle a'u bod yn gweithio'n effeithiol.

- 13.2 Yn y flwyddyn nesaf, rydym yn bwriadu cymryd camau i fynd i'r afael â'r materion uchod i wella rhagor ar ein trefniadau llywodraethu. Rydym wedi ein bodloni y bydd y camau hyn yn ymdrin â'r angen i gael y gwelliannau a nodwyd yn ein hadolygiad o effeithiolrwydd, a byddwn yn monitro eu gweithrediad fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

**Llofnodwyd
(Prif Swyddog Tân)**

2015

**Llofnodwyd:
(Cadeirydd ATAGC)**

2015